

Dissertatio inauguralis chirurgico-medica, de urina medice vel chirurgice eliminanda / [Andreas Blaumus Bakker].

Contributors

Bakker, Andreas Blaumus.

Publication/Creation

Workum : Verweius, 1803.

Persistent URL

<https://wellcomecollection.org/works/x5g7zsn3>

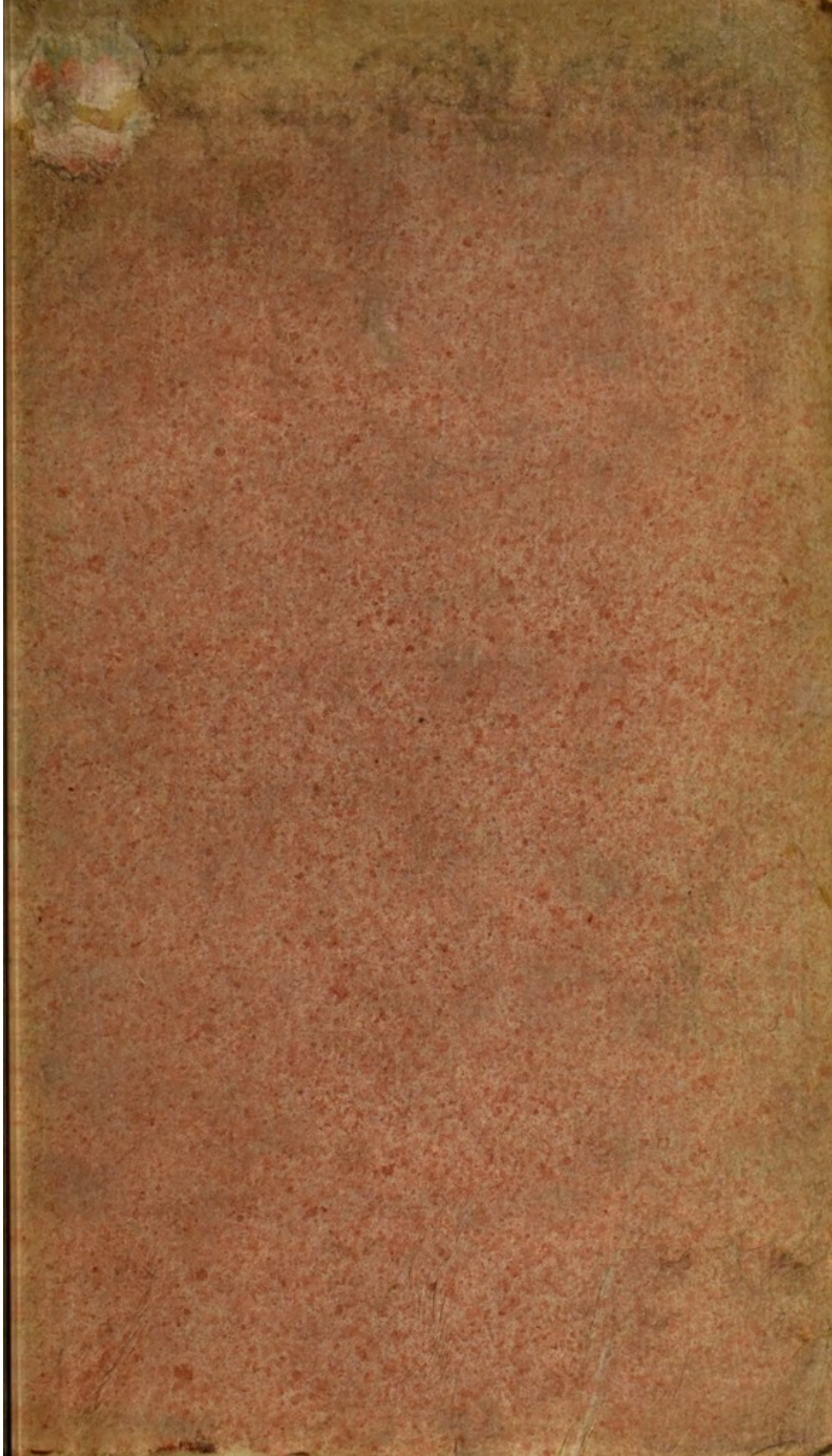
License and attribution

This work has been identified as being free of known restrictions under copyright law, including all related and neighbouring rights and is being made available under the Creative Commons, Public Domain Mark.

You can copy, modify, distribute and perform the work, even for commercial purposes, without asking permission.

Wellcome Collection
183 Euston Road
London NW1 2BE UK
T +44 (0)20 7611 8722
E library@wellcomecollection.org
<https://wellcomecollection.org>

12006 / B

DISSERTATIO INAUGURALIS,
CHIRURGICO-MEDICA,

DE

URINA *MEDICE* VEL *CHIRURGICE*
ELIMINANDA.

Principiis obsta: fero Medicina paratur,
Quum mala per longas invaluere moras,
Sed propera nec te venturas differ in horas.

OVIDIUS.

85805.

DISSERTATIO INAUGURALIS
CHIRURGICO - MEDICA,
DE
URINA MEDICE VEL CHIRURGICE
ELIMINANDA,

QUAM,

FAVENTE DEO OPTIMO MAXIMO,

Ex Auctoritate RECTORIS MAGNIFICI,

J. H. REGENBOGEN,

*S. S. Theol. Doct. Ejusdemque Facultatis, ut et
Hist. Eccles. et Exeg. Bibl. Prof. Ordin.*

NEC NON

AMPLISSIMI SENATUS ACADEMICI CONSENSU,
ET
NOBILISSIMAE FACULTATIS MEDICAE DECRETO,

PRO GRADU DOCTORATUS,
SUMMISQUE IN MEDICINA HONORIBUS AC PRIVI-
LEGIIS, RITE AC LEGITIME CONSEQUENDIS,

Eruditorum Examini Submittit,

ANDREAS BLAUMUS BAKKER,
FRISIUS,

Ad diem XIV. Decembris CIOIOCCIII. H. L. Q. S.

WORCUMI FRISIORUM,
Typis I. f. Verweij expressa,
CIOIOCCIII.

DISSECTATIO ANATOMICA
CHIRURGICO-MEDICA
DE
URINA MEDICA VEL CHIRURGICA
ELIMINANDA.

1754

FAVENTE PEO OPTIMO MANNIO.

DR. JOHANNES RECTORIS MANNICI.

A. H. ROGERI DOCTORIS.

IN ACADEMIA MEDICA MANNICA.

IN ACADEMIA MEDICA MANNICA.

NEC NON

Digitized by the Internet Archive
in 2016

PHO. GRADU. DOCTORIS.

FORUM MANNICUM.

RECTORIS MANNICI.

RECTORIS MANNICI.

RECTORIS MANNICI.

RECTORIS MANNICI.

RECTORIS MANNICI.

RECTORIS MANNICI.

RECTORIS MANNICI.

RECTORIS MANNICI.

<https://archive.org/details/b22036635>

Patri Optimo,

plurimum Venerando,

S I M O N I B A K K E R,

ORACULORUM DIVINORUM OLIM ALIBI

NUNC VERO IN ECCLESIA, QUAE CHRIS-

TO *KIMSWERDIAE* COLLIGITUR,

INTERPRETE FIDELISSIMO, EO, QUO

FILIUM DECET, AMORE SINCERE IN

PERPETUUM COLENDO,

N E C N O N

Viris Clarissimis,

Ingenio, Arte et Doctrina maxime

conspicuis,

C H E R I S T I A N O

A L L A R D I,

M. D. CHEM. BOTAN. ET MED. PRACT.

PROFESSORI ORDINARIO,

Promotori Dignissimo,

E T

JOHANNI MULLER,

A. L. M. MED. ET PHILOS. DOCT. MED.

THEOR. ANAT. CHIR. ET ART. OBSTETR.

PROFESSORI ORDINARIO,

*Praeceptoribus Carissimis, Fau-
toribus suis optimis,*

Ob plurima in se collata bene-
ficia, in publicum gratisfimi
animi testimonium

Hasce Studiorum

primitias offert

AUCTOR.

P R O O E M I U M.

*S*eptimus jam agitur annus, ex quo Scholis Leovardiensibus valedixi, interque Academiae Franekeranae Civium nomina meum quoque retuli.

Per duos integros annos studiis propaedeuticis, ut nuncupantur, quam maxime intentus, Rei Medicae quoque prima fundamenta jacere operam navavi. Mox in omnibus Rei Medicae partibus lectiones Duumvirorum, Eruditionis Doctrinaeque fama celeberrimorum et pietate erga Discipulos quam maxime insignium, JOHANNIS MULDER & CHRISTIANI ALLARDI, audire mihi licuit, quorum institutionibus indefessis meam qualemcunque peritiam me debere, ut publice hic fatear, pius gratusque animus jubet.

Talibus itaque Praeceptoribus usus, quorum sincera amicitia per integrum tempus Academicum me fructum fuisse laetus recordor, semperque gratum recordaturum spero, tali etiam Doctrina instructus eo jam pervenisse existimaveram, ut anno superiori, adhortantibus praecipue illis, quibus vitae meae fors curae cordique erat, Eruditorum Examine me submitterem, eoque tunc feliciter peracto, nunc tandem gradum Doctoratus peterem;

VIII P R O O E M I U M.

rem; neque non potui non, quin obtemperarem Parentum Praeceptorumque votis et pro eo gradu Specimen qualecunque progressuum meorum in Publicum emitterem.

En igitur, Benevole Lector, Disertationem, quam nullo gloriae vel ostentationis studio ductum me conscripsisse, bene mihi sum conscius; meam autem qualemcunque in Arte Salutari peritiam spectans, qui plurimas ejus partes theoretice tantummodo tractavi, Artemque ipsam in toto ambitu non nisi in limine salutavi, fateri non erubesco, eam multis partibus fore imperfectam.

A me itaque alienum est jactare, me materiam plane novam pro dignitate elaborare posse, quod certe nemo a Juvene scribendi imperito, cui vix aliud superest, quam compilando et dijudicando verba facere, expectaverit.

Haec quum ita essent variae quidem tractandae obvenerunt materiae, verum aliae cum nimis tritae, aliae steriles mihi viderentur, tandem de Urinae Eliminatione agere maxime mihi placuit, atque id haud incongruam Disertationi materiam praebiturum fore putavi.

Quod autem superest, si mei qualescunque conatus modo non fatigaturi sint Lectorem, atque is tractantis infirmitatem bonitati gravitatieque tractandae materiae condonandam benigno statuturus sit judicio, maxime mihi gratulabor.

DISSERTATIO
INAUGURALIS,

DE URINA,
MEDICE VEL CHIRURGICE
ELIMINANDA.

INTRODUCTIO.

Cibi potusque ingesti in Ventriculo digeruntur, sive in massam pulposam abeunt, quae *Chymus* vocatur, quaeque per Pylorum in Duodenum abit, ubi Bile & Succo Pancreatico admixtis, in duas partes fecernitur, quarum una, pars crassior, per Intestinorum tractus, *Faecum* nomine, evacuatur; altera vero, pars nobilior, quae *Chylus* dici solet, praecipue in decursu Intestinorum tenuium absorbetur, atque per vias chyliferas ad Venam subclaviam finistram ducitur, inde, nutritionis scopo, sanguini admixta, per totum corpus circumferenda. Ex isto sanguine diversissimi generis humores, *Secre-*

tionis ope, detrahuntur, quorum etiam alii multifario sine prodesse observantur, alii *excrementitiorum* nomine insigniti, velut inutiles, e Corpore eliminantur.

Humorum vero excrementitiorum praecipui sunt *Materia perspirabilis & Urina*.

Materia perspirabilis per Integumenta communia auferitur. — *Urina* in Vesica urinaria aliquamdiu retenta, per Urethram, pro sexus varietate diversimode se habentem, ejicitur. Ad Vesicam autem pervenit e Renibus (qui ipsius colatoria sunt) per Ureteres, neque per aliam viam.

Horum jam excrementitiorum humorum, ut egressus ad Sanitatem omnino requiritur, ita impedita Secretio, vel Excretio, insigne damnum, et Morborum agmen, quin haud raro Mortem adfert.

In omni igitur casu, ubi humoris cujusdam excrementitii Secretio, vel Excretio impedita tantas calamitates minatur, Artis auxillio opus esse, ut in integrum restituantur et promoveantur, quis non videt?

Ad Urinam vero pellendam atque eliminandam cum maxime defudarunt Artis periti, et remediorum, quae inde *Diureticorum* nomine audiunt, numerus insignis est.

Non semper tamen in Medico est, ut Aeger releveretur, sed Chirurgicum auxilium requiritur, et hoc iterum varium est.

Quae cum ita sint, de *URINAE eliminatione*, quate-

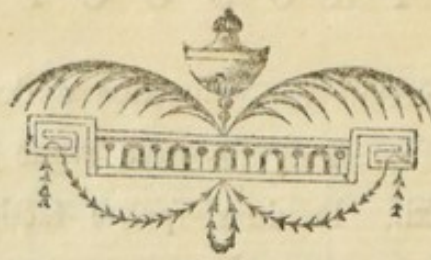
nus in Artis potestate est, quaeque optima curandi sit methodus, hac occasione disferere atque inquirere non incongruum duxi. In duas sponte sectiones nostrum abiturum tractatum mihi visum fuit, quarum

Ima *De Urina MEDICE eliminanda.*

II da *De Urina CHIRURGICE eliminanda,*

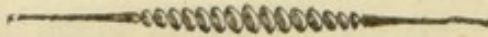
tractabit. — Quaeque Sectio in Capita et Articulos, pro re nata, erit dividenda.

S E C T I O I.

DE URINA *MEDICE* ELIMINANDA.

C A P U T I.

De Diureticorum usu in genere.

§. I. Inter omnia Medicamenta, illa, quae *Diureticorum* nomine insigniuntur, non infimum locum occupare videntur; iis enim abundans in Sanguine aqua, post potum tenuem copiosum, vel et post impeditam Perspirationem cutaneam, in Renibus secreta, expellitur e corpore.

Praeterea in multis Viarum urinarum Morbis levamen adferunt, et prae aliis Medicamentis, ceteris paribus, minus turbant corpora, adeoque debilioribus propinari possunt. (a)

§. II.

(a) Vid. Ill. VAN SWIETEN Comment. in HERM. BOER-

§. II. Ut ordinem hoc etiam in capite observemus, imo videbimus, *qualia medicamenta Diuretica* appellantur, tum et paucis exponemus, quomodo agunt. — Dein 2do, *vitia* praecipua enumerabimus, quae Urinae secretionem ejectionemve retardare vel plane opprimere possunt: atque haec quidem ita examinabimus, ut innotescat quibusnam in casibus a Diureticorum usu aliquid emolumenti sperandum sit, vel minus.

§. III. Medicamenta Diuretica in genere dicuntur, *quibus urinae secretio copiosior fit*: Hisce igitur hoc in casu adnumerantur, *Attenuantia, Diluentia, Aperientia, Emollientia*, atque similia, quia humorum massam in corpore augent, sive humores, imo totum corpus, ad majorem liquoris copiam, Renibus praebendam, praeparant. — Verum in specie illa Medicamenta, quae humores aquosos, serososve, naturaliter in corpore hospitantes, vel morbose in quadam corporis parte receptos, eliciunt, et magis minusve versus Renes determinant, atque ita urinae secretionem augent, *Diuretica* proprie sic dicta, sive *Specifica*, vocari solent, atque ad haec praecipue hic spectamus.

§. IV.

HAVE *Aphorismos de Cognoscendis et curandis morbis* L. B. 1764. 4. Tom. IV. pag. 256. et conf. SYDENHAM in *tractatu de HYDROPE* pag. 482. et seqq. *Operum omnium* L. B. 1741. 3.

§. IV. Agunt Diuretica, secundum Doct. POERNER (b) „stimulum excitando in secundis viis, falimur, nam humorum partem augendo, movendoque, humorum motum absque ullo aestu intendendo, et Secretionem humoris in vasis renalibus copiosorem efficiendo, atque aquosos ferofosve humores salinis vel oleoso-salinis particulis foetas, per vias urinarias copiose educendo.” Atque haec descriptio nobis sufficiens videtur.

§. V. Inter Morbos, qui urinae secretionem, ejusque evacuationem, parciorem reddunt, primo loco examinandi veniunt illi, quibus directe Renes vel Vesica cum suis appendentibus Ureteribus et Urethra afficiuntur; quamquam in illis Diuretica non semper adhibenda sint, uti ex sequentibus patebit. — Inter hos vero primum obtinent locum quævis Renum affectiones, quae communi nomine *Nephritidis* insigniuntur five sint *Inflammatoriae*, five *Pituitosae*, five *Hystericae*, five denique *Calculosae*.

Inflammatoriam Nephritidem, ut Inflammationes in genere, curam requirere Antiphlogisticam, five Resolventem, adeoque Diureticis specificis (quae hoc in casu eorum irritatione multo magis nociva forent) curari non posse, constat.

Ne-

(b) Vid. Ej. *Selectus materiae medicae*, Lipsiae 1767. 3.

Nephritis pituitosa primo Resolventibus atque dein, ut pituita haec abundans simul cum urina expellatur, paulo fortioribus Diureticis tractanda est.

Hysterica Nephritis, cum plerumque est sympathica, atque spasmodicae Vasorum constrictioni debetur, Diureticorum usu augetur, haec enim Antihysterics, atque Antispasmodicis curari debet, et uti omnis Renum sympathica affectio, tollendo causas, aufertur.

Nephritis denique calculosa five concretio calculosa in Renibus paulo penitius examinari meretur, an Diuretica hoc in casu profint vel noceant.

Ubi Renes hac affectione irritantur, eorumque vasa exinde constringuntur, ad nociva haecce corpora heterogenea quantumpotere expellenda, conveniunt omnia Laxantia, Emollientia, Opiata, similiaque, ut spasmus vasorum, ab irritatione granulorum lapideorum productus, resolvatur. — Ab altera parte nocerent omnia, quae contrariam vim possident, adeoque et Diuretica fortiora, *specificae* dicta, uti monet Ill. SWIETENIUS (c), in Renum Calculo nullum Diureticum usu venire, nisi tantummodo Aqua, Serum Lactis, et similia adeoque *Attenuantia* five *Diluentia*, acrioraque Diuretica in Nephritide calculosa non ferri.

§. VI.

(c) Vid. Tom. V. pag. 305. & Conf. Tom. III. p. 237.

§. VI. In Ureterum affectionibus, quas cum Renibus communes habent; eadem conducunt, quae in illis Renum laudavimus. — Eorum coalitus vero, qui pressione partium vicinarum nonnunquam locum habet, atque insanabile saepe et funestum praebet vitium, tantummodo causas dirimendo sanari potest.

Calculus eorum lumen obturans vel in eorum ostio, quo in Vesicam intrans, haerens, frequenter paulo fortioribus Diureticis, per epicrasin sumtis, in Vesicae cavum protruditur, quamvis pro generali Medicamento Diureticum non sit adhibendum.

§. VII. Multo frequentius causa impeditae Urinae evacuationis in morbis Vesicae est quaerenda, quae quidem Vesica in sua functione laeditur vel *Symphathice* vel *Idiopathice*. *Symphathice* scilicet pressione vicinarum partium Uteri v. gr. gravidi, Intestini recti scybalis induratis oppleti, Prostatae praegressa Lue Venerea induratae, atque istiusmodi aliis causis. — Hoc vero vitium tantum aufertur tollendo causas, adeoque Diuretica hoc in casu nihil juvant.

Idiopathice Vesica afficitur Paralytica affectione, orta v. gr. ab evacuatione neglecta; vel Inflammatione abusu Diureticorum; Vesica quoque interne calculosa materie vel nimia mucii copia obrui potest: Roborantia, Camphorata interna et praecipue externa in Paralytica affectione conducunt. — Ubi Inflammatio adest

Antiphlogistica et Emollientia sunt adhibenda, et ad calculosam vel mucosam materiam evacuandam in initio Diuretica simulque Resolventia usu veniunt.

Si vero calculus formatus sit, ut hoc addam, qui suo proprio pondere et appulsione Urinae naturali non per Urethram evacuari possit, nihil efficiunt Diuretica, sed tantummodo in Arte Chirurgica solatium est quaerendum, nullum *Lithonriptica* ita dicta juvamen adferre possunt, nam de his licet a priscis temporibus Medici cogitarunt, uti ARETAEUS, CARDANUS, HELMONTIUS aliique testantur (d) atque revera reperisse gloriantur, tamen cum Doctissimo MEADIO (e) concludere licet, Media, quae calculos in vesica dissolvere sive rumpere possent, tam acri virtute praedita esse debere, ut Vesicam aliasve partes, per quas transire debent, illaefas relinquere non possint.

Atque ita vidimus Diuretica Medicamenta in quibusdam Renum et Vesicae affectionibus adhibenda esse, verum in aliis maxime nocere.

Non tamen possum non, quin adhuc adducam, quae J. R. SPIELMAN (f) de Diureticorum usu
con-

(d) Vid. VAN SWIETEN l. l. Tom. V. p. 313.

(e) Vid. Ej. *Monita & Praecepta medica* Londini 1751. 8. pag. 175. seqq.

(f) Vid. Ej. *Institutiones materiae medicae Argentorati*. 1784. 8. pag. 649.

concludit, dicens; „ Diuretica positiva, (sunt haec *specifica*) „ debent exulare in omni casu, ubi Viae urina-
 „ riae nimis angustae sunt, proq̄ emittendis iis, quae
 „ ad ipsas appellant, five ubi spasmō constrictae
 „ sunt, five qualicunque angustia laborant, five eo-
 „ rum diameter natus minor est volumine trans-
 „ mittendo; Exulare etiam debent haec Medicamenta,
 „ cum viae urinariae inflammationem aut ulcus ha-
 „ bent.”

§. VIII. Multo magis, ne dicam semper optabilem edunt effectum *Diuretica* rite, quoad speciem, copiam, tempus exhibendi atque propinationis modum, adhibita, ubi humores inquilini deviant, five sudoribus vel Alvi fluxu copioso e corpore educuntur, Renibus in suo munere peccantibus.

Hic ante oculos ponere, ad Diureticorum efficaciam probandam, tantum sufficiet, quodvis hydropum genus (*g*) tam generale per totum corpus diffusum, ut *Anasarca*, *Leucophlegmatia*; quam particulare five quod tantummodo partem quandam corporis five cavitatem excipit, uti *Hydrops thoracis*, *Hydrocephalon*,
 As-

(*g*) Quod HELMONTIO videbatur in Renibus sedem habere, Vid. SWIET. T. 4. p. 204. Licet nos eam sententiam non amplectimur: causa enim nonnunquam vel in humoribus ipsis, vel in aliorum partium nimia laxitate haerere potest.

Ascites, ne memorem *Hydropem uteri*, (h) illum, qui non raro *mulierum Ovaria* occupat, qui in *Scroto*, in *Pericardio* aliisque locis observatur. Omnibus hisce in casibus Auctores inter se conveniunt, quod hic abundans deviatu aquosus latex Diureticis vel his solis, vel post alia vel simul cum aliis, quae ars praebet, Medicamentis, vitae regimine atque auxiliis (i) adhibitis primo intuitu repelli debeat; simul enim humorum massam attenuare atque quovis alio modo imminuere tentari oportet, scilicet, si ob laxitatem vasorum exhalantium fieri potest, *Diaphoreticis*; simulque partes roborare ut requisitum tonum in vasis redeat, quo regressui hujus mali resistere possunt. (k)

Dantur ut hoc denique advertam, multi adhuc morbi multaque vitia, de quibus singulis mentionem facere nos longius detineret, in quibus Diureticorum usus adjuvare potest, v. gr. ad crisin alicujus morbi per urinae vias feliciter producendam, vel ad humores

res

(b) De quo Vid. VAN SWIETEN T. IV. pag. 155.

(i) Huc enim spectat id quod MEADIIUS l. l. p. 130. monet in curatione Leucophlegmatiae de *Incisione* scil. in *inferiore tibiae parte*.

(k) Vidd. VAN SWIETEN Tom. IV. pag. 256. aliisque locis. MEADII loco mox citato.

SYDENHAMI Oper univers. pag. 484. L. B. 1741. 8.

MONROI over de Waterzugt §. 37. verv. Leiden 1772 8.

res a loco quodam adfecto derivandos, uti, ut exemplum adducam, in Oculorum inflammationibus Diuretica (et quidem jure) adhiberi jubet Exp. D. VAN GESSCHER (1) et sic porro.

Cum ex his paucis, quae licet valde abrupte exposuimus quam dilucide patet, tantam dari Morborum feriem, in quibus Diuretica non solum fructu adhibentur, verum etiam, in quibus ad eorum curam absolute requiruntur, quique, illis neglectis, insanabiles evaderent, imo funestos haberent exitus; operae pretium erit sequenti in Capite de his fusius agere.

C A P U T II.

De Remediis, quae Diureticorum numero speciatim adnumerari solent.

§. IX. Medicamenta in genere a proprietatibus, quas continent, a viribus, quas exferunt, vel a partibus Corporis Humani, in quas maxime agunt denominationes acceperunt, juxta quas dividi atque in Clasfes redigi solent; sic a proprietatibus *Salina*, *Acida*, *Amaricantia*, *Dulciaria* &c. appellantur; a viribus

(1) *Hedendaagsche Oeffenende Heelkunde* Amsterdam 1786. III.
D. 4. §. 2166.

bus nomina acquifiverunt *Evacuantia*, *Roborantia*, *Stimulantia*, *Narcotica* aliaque; inter illa denique tertiae divifionis numerantur *Cephalica*, *Nervina*, *Diaphoretica* five *Sudorifera*, atque huc praeter multa alia quoque pertinent **DIURETICA** five *Urinae fluxum promoventia*.

§. X. Dum valde ingens fit copia Medicamentorum, quae Diurefin plus minusve promovent, adeoque *Diuretica* appellantur, imo eorum numerus primo intuitu absque peraccurata variorum Auctorum perferutatione, faltem 200 numerum exsuperet, et si unquam de copia Medicamentorum, quae Pharmacopolia praebent, conquerendum fit, uti a priscis temporibus jam conquestum est, (a) nullibi ista querela majore cum jure valeret quam de Diureticis; adeoque licet praecedente in Capite jam innuimus, nos tautummodo de specificis agere nobis propofuisse, hic infuper addere liceat, (dum etiam hoc, si de omnibus specificis quidquam diceremus, nostro scopo excederet, dum et praeterea momentum et amplitudo hujus rei merentur, ut ex professo tractentur) nos solummodo nonnullos praestantiores five usitatiores ex his esse excerpturos.

§. XI.

(a) Vid. J. A. MURRAY in Appar. Medicaminum Praefatione pag. 3. Göttingae 1776. VI. Voll. 8.

§. XI. Maxime congrua nostro scopo medicamenta dispertiendi methodus mihi visa fuit, secundum quam ordine Alphabetico singula inveniri possunt, quam etiam Clar. YPEY, SPIELMAN aliique secuti sunt. — Nulla enim methodus ab omni parte perfecta censetur, sed quaelibet sua commoda et incommoda habet et passim ab Auctoribus laudatur vel rejicitur. (b)

§. XII. Ad faciliorem interim intellectum, titulos, sub quibus secundum systema LINNAEI designantur, adducam. Porro Descriptiones quam brevissimas plerorumque dare; proprietates illorum, quae Odore, Sapore (c) et Colore patent breviter annotare; loca, ubi fusius descripta inveniuntur recitare; dosesque determinatas indicare conabor.

§. XIII. *Allium.*

Allium Sativum Linnaei S. V. 409.

Caule planifolio bulbifero, bulbo composito, staminibus tricuspидatis.

Al-

(b) Vidd. de variis dispertiendi methodis MURRAY I. I. in praefatione. et Cel. VOLTELEN Tom. I. pag. 87. §. 5. in *pharmacologia universa* L. B. 1797—1802. III. Vol. 8.

(c) „E Sapore et Odore enim” ut inquit SPIELMAN I. I. prolegom §. VIII. „medicaminum virtutes dignoscimus.” et revera praecipue his solis, sensim sensimque prudenti experimento et accurata observatione adjuvis, ars nostra salutaris ad istum perfectionis gradum, quem hodie ambit, pervecta est.

Allii radix est bulbosa, sub tunica externa communi continet bulbulos ad 5 vel 6. — Odor atque sapor est specificus, valde ingratus.

Omnes Materiae Medicae Scriptores, quorum opera mihi ad manus sunt, Radicum Allii vim diureticam inter alias vires medicatas extollunt in corporibus scilicet frigidis.

SPIELMAN ejus dosin ad tres bulbi spicas determinat (*d*); in Infuso secundum GEOFFROI (*e*) unicus bulbus adhibendus est.

Haec vero Allii Radix vires suas communicat Syru-
po et Melli, optime tamen Spiritui alicui, quae omnia in Pharmacopoeis prostant: Potest praeterea coqui v.
gr. in Lacte ex praecepto BARTHOLINI (*f*) et pro-
re nata exhiberi.

Pilulae quoque ex Allio in *Pharmacopoea Pauperum* (*g*) descriptae reperiuntur, quae ex Allio, Sapo-
ne albo et Millepedibus praeparatis constant.

§. XIV. *Balsamum de Copaïva.*

Copaïfera Officinalis Linn. S. V. 542.

Cal. o. Petala 4. legumen ovatum, semen 1.
arillo baccato.

Bal-

(*d*) Vid. l. l. pag. 40.

(*e*) Vid. *Materia Medica* Paris. 1741. S. T. III. p. 63.

(*f*) Vid. *Hist. Anat.* Cent. II. *Hist.* 74. et Conf. MURRAY
l. l. Tom. V. pag. 122.

(*g*) Vid. pag. 36. Edinburgi 1752.

Balsamum hoc copiose fluit ex arbore hujus nominis praecipue in Brasilia crescente; perhibetur quod post perforationem trunci arboris, intra trihorii temporis spatium, duodecim librae et ultra ex isto foramine exstillent (*h*).

Odor hujus Balsami coloris expertis (quod tamen tempore flavescit et crasciscit), paulo fragrans, non ingratus est; Sapor amaricans subaromaticus et subacris.

Viribus, licet maxime in quibusdam pectoris morbis profit et propinetur, viribus equidem diuresin promovendi gaudet eximiis, et in Morbis Renum et Vesicae admodum celebratur (*i*); nunquam vero propter ejus vim aromaticam et acrem exhibetur ubi dispositio inflammatoria observatur (*k*).

Dosis secundum YPEY determinatur a guttis LXX ad

(*h*) Vid. Cel. YPEY *Introductio in materiam medicam* L. B. 1799. 8. pag. 195. et Conf. BERGIUS, *Materia medica e Regno Vegetabili, sistens Simplicia officinalia pariter atque culinaria*. Stockholmiae 1778. 8. Tom. I. pag. 359. observ. 2.

(*i*) Vid. YPEY l. l. pag. 186.

(*k*) Vid. MURRAY l. l. T. IV. p. 56. qui narrat Clar. SIMMONS in stadio Morbi suppuratorio hujus $\zeta\beta$ vel ζj cum Saccharo fumere monuisse, sed paulo post ad temperandum caloris gradum inde exitati gr. XII. vel XV. Nitri propinasse.

ad C. bis de die in casu, quo remissus tonus vasis secretoriis est restituendus.

P. A. PARENTI (l) tantum XX gutt. praescribit.

§. XV. *Cantharides.*

Cantharis Linn. Syst. Nat. p. 1890.

Antennae filiformes. *Thorax* (plerisque) marginatus, capite brevior. *Elytra* flexilia. *Abdominis* latera plicato papillofa.

Sunt haec, secundum SPIELMAN (m), „Insecta cor-
 „pore oblongo, toto viridi, aureo, capite duabus an-
 „tennis nigris instructo, elytris viridibus, flexilibus,
 „multis striis distinctis et alis fuscis praedita; singu-
 „la tria circiter grana pondere aequant.”

Licet, eodem teste (n), in genere Insecta aliquid acris habeant, qua in renes maxime agunt, ex illis tamen, quin e toto Animali Regno, quantum scio, *Cantharides* valentissimum praebent Diureticum, ita ut maxima cum prudentia intus adhiberi possint, dum exempla prostant, in quibus tantum applicatione externa diutius protracta atque exinde nimia absorptione in sanguine, et post hanc eorum operatione in vias urinarias difficilis stranguria ortum duxit. Rite vero in-

(l) *De Dosis Medicamentorum* cum Praefat. Cel. GAUBII
 L. B. 1751. 8. p. 13.

(m) Vid. l. l. pag. 489.

(n) Ibid. in Proleg. p. 7. N. XX.

intus adhibitas optatos edere effectus, probant SPIELMAN (o) aliique.

Cel. YPEY (p) illas commendat contra involuntarium, post Gonorrhœam, feminis stillicidium, et cum optatissimo, inquit, effectu in Hydrope universali pilularum forma, scilicet ex gr. β Cantharidum cum gr. I Laudani una fit Pilula, qualis mane et vesperi primo, deinde vero sensim major exhiberi vel numerus augeri debet.

Praeprimis laudatur Tinctura Cantharidum a gtt. XV. pro dosi incipiendo.

PARENTI tamen Cochlearium hujus tincturae praescribit ad expellendam urinam et calculum, indies adhuc ascendendo (q).

§. XVI. *Colchicum.*

Colchicum autumnale Linn. S. V. 457.

Foliis planis lanceolatis erectis.

Bulbus recens odorem spargit (ut BERGIUS (r) haud inepte vocat) *hircinum*, sapor est acris.

De effectibus salutaribus vel nocivis ac non raro funes-

(o) Ibid. pag. 490, et Auctores ibi cit., quibus adde Cel. HUFELAND, *Waarneemingen over de Kinderziekten*, qui pag. 438. emulsionem a HERWICH e Cantharidibus &c. conflata *Diureticum sufficiens* vocat.

(p) Vid. l. l. pag. 62.

(q) Vid. l. l. pag. 26.

(r) Vid. l. l. pag. 290. Tom. I.

nestis, (quamobrem Veteres etiam dudum illud inter Venena deleteria retulerunt) (s) quos hi bulbi secundum varios Auctores produxerunt, operae pretium erit legere, quae Cel. MURRAY de iis tradidit (t).

Cum successu vero exhiberi potest Oxymel Colchici pro Diuretico contra Hydropis affectionem, atque sesquiuncia partitis vicibus pro dosi de die datur Hydropticis et Cachecticis. Cel. VOLTELEN quoque testatur (u), se aliquoties eximium inde observasse effectum, imprimis si spiritui Mindereri sociatum propinetur sequenti forma,

℞ Aq. petrosel. ℥vi.

Sp. Minder.

Oxym. Colch. aa ℥ij.

M.

S. Omni bihorio Cochlear.

§. XVII. *Digitalis.*

Digitalis purpurea Linn. S. V. 758.

Calycinis foliolis ovatis acutis, Corollis obtusis, labio superiore integro.

Digitalis herbae sapor est amarus ingratus.

Licet vires hujus plantae medicatae aliquando fuerint ambiguae, propter effectus narcoticos, quos ali-

(s) Vid. VOLTELEN I. I. Tom. II. p. 345.

(t) Vid. Tom. V. p. 193. et seqq.

(u) Vid. Tom. II. p. 348.

aliquando exferit, (v) tamen hodie prudenter adhibita inter optima Diuretica jure recenferur (v).

In pulvere Digitalis praefcribitur vespere a gr. i ad iij, quae faepe potenter diurefin movent; in infuso

℞ Digit. fol. ʒij.

infunde in aquae pintam i.

S. Omni bihorio Cöchlear fumendum, donec naufea et alvi purgatio incipiat (x).

§. XVIII. *Genifta.*

Genifta tinctoria Linn. S. V. 859.

Foliis lanceolatis glabris, ramis friatis teretibus erectis.

Geniftae flores exficcati evidenti amaritie gaudent; odore vero nullo (y).

Quod vis diuretica huic plantae, cujus radices, fum-

(v) Si fcil temere adhibetur, uti alia Narcotica infignem Vertiginem et Amaurofin produxisse conflat. vid. MURRAY I. I. Tom. I. pag. 490. feqq.

(w) Vid. Cel. VOLTELEN I. I. Tom. II. pag. 365. et feqq. qui varias de hac Planta fententias profert, et conf. Cel. YPEY I. I. pag. 51. ubi dicit. „ Exillis horum foliorum dofis praefat vim infigniter diureticam, quae aliquando in Hydrope profuit, ubi reliqua mitiora frustra fuerant tentata.” Aeftumatifimus praeterea Praeceptor, Cel. MULDER nobiscum communicavit, fe egregio cum fuccesfu Digitalem exhibuisse in Hydrope pectoris atque Ascitide.

(x) Vidd. Cel. VOLTELEN et YPEY I. I.

(y) Vid. SPIELMAN I. I. pag. 652.

summitates, semina et cineres usurpantur, copiose insit, testimonio variorum Auctorum extra omnem dubitationem ponimus, atque haud absolum nobis videtur exemplo ab Illustr. MEADIO (z) prolato, illustrare. — Haec sunt MEADII verba: „ Ter emisus „ est ferramento acuto ex ventre humor, qui brevi „ semper iterum in cavum influebat. Accidit tandem, „ ut eam inviseret Anicula quaedam rustica, quae ab- „ domen conspiciens non sine summo cruciatu disten- „ tum, facile persuasit, ut singulis diebus, mane et „ vesperi cochleare plenum *Seminum sinapis non con-* „ *tusorum* devoraret, decoctique *summitatum viridium* „ *Genistae* semilibram insuper biberet. — Postquam „ triduum hoc modo amarum laticem perpotasset, „ maximum sensit levamen; quin et fitis, quae moles- „ tissima fuerat, omnino sedata est. Alvum interdum „ duobus aut tribus continuis diebus movebat id me- „ dicamentum et urina quotidie ad libras minimum „ quinque aut sex profluxit. Perstitit in hisce per an- „ num, neque rediit morbus. Sapienter,“ denique haud incommode adjungit, „ itaque medicos monuit „ HIPPOCRATES, ut *etiam a plebejis sciscitaren-* „ *tur, si quid ad curationem utile esset.*”

Vinum Rhenanum Genistae cineribus saturatum ad ℥iij propinatur (a).

§. XIX.

(z) Vid. l. l. pag. 153.

(a) Vid. PARENTI pag. 74.

§. XIX. *Juniperus.**Juniperus communis* Linn. S. V. 1134.

Foliis ternis patentibus mucronatis bacca longioribus.

Frutex est notissimus, cujus truncus tenuis et cortice aspero obductus; lignum est compactum, durum, albescens et subinde rutilans.

Ubique fere laudantur vires, quas edit, diureticae et quidem diversa forma.

In usu sunt praeter *Lignum* et *Baccae* quoque *Aqua stillatitia*, *Gummi* atque adeo celebratum *Rob*, uti et *Oleum stillatitium*, *Essentia Spirituosa*.

Baccae vero earumque praeparationes variae maxime urinam pellendi vim possident; (b) SPIELMAN autem (c) de ligno testatur, quod humores valide attenuet, excretiones aquosas promoveat, atque Urinam copiosam cum copioso mucro secernat.

Rob e baccis praeparatum magnae utilitatis est et maxime usurpatur in Mixturis, Potionibus atque Electuariis.Cel. YPEY testatur, caules et folia simul cum baccis leniter contusis, decoctum praebere blande sed efficaciter diureticum, quo saepius Hydrops fuit curatus. Idem Vir Cel. determinat dosin Olei stillatitii ad (d)
gtt.

(b) Vid. POERNER l. l. pag. 50.

(c) Vid. l. l. pag. 272.

(d) Vid. l. l. pag. 53.

gtt. viij. vel xij. e saccharo vel cum aliis. — PARENTI dosin Baccarum in Infuso ad numerum L determinat, atque Ligni in Decocto ad ʒi. (e).

§. XX. *Millepedes.*

Oniscus Asellus Linn. Syst. Nat. 1061.

Ovalis, cauda obtusa: Stylis simplicibus.

Insecta haec describere supervacaneum esset, dum cuilibet satis nota sunt (f).

Multum quoad virtutes cum Lumbricis commune habere videntur.

Inprimis adhibentur ficcati in pulvere (g) ad ʒi. diuresin promovendi scopo. — Verum Cel. YPEY narrat saepe ad numerum CC quotidie absque aliquo sensibili effectu fuisse exhibitos (h).

POERNER eorum succum expressum vel per se, ad Cochlear, vel cum Vino acidulo mixtum, ad derivationem humorum attenuatorum, si duce opus habeant, ad

(e) Vid. l. l. pag. 85.

(f) Inter alios accurate descripta inveniuntur apud SPIELMAN pag. 540. & YPEY pag. 64.

(g) Millepedum praeparandi methodus invenitur in Pharmacopoea Amstelodamensi Edit. Belg. 3. pag. 33.

(h) Vid. l. l. pag. 64.

ad Renes adjuvandam, utilem existimat (i). CARTHEUSER VERO eorum vires parvi aestimat (k).

§. XXI. *Petrofelinum.*

Apium petrofelinum Linn. S. V. 367.

Foliis caulinis linearibus, involucellis minutis.

Odor hujus plantae est fragrans, haud ingratus; sapor aromaticus.

In usu sunt ejus Radices, Herbae, Oleum stillatium, et Aqua.

Radix aperiens censetur, inquit MURRAY, (l) praefertim efficax in lotio movendo et calculo. — Hasce vires Apio quoque adscribit POERNER (m) "dicens" „acrimoniam humorum involvit, falsam corrigit et „cum Urina educit."

Aqua Petrofelini praecipue e feminibus educta vulgo vehiculi munere fungitur in formulis Diureticis. Dosis Herbae in Decocto determinatur ʒʒ. — Radic. recent. in Decocto ad ʒij. Succus ad ʒʒ. (n).

§. XXII. *Scilla.*

Scilla maritima Linn. S. V. 419.

Nu-

(i) Vid. l. l. pag. 56.

(k) Vid. l. l. Tom. II. pag. 559.

(l) Vid. Tom. I. pag. 305.

(m) l. l. pag. 64.

(n) Vid. PARENTI l. l. pag. 135.

Nudiflora, bracteis refractis.

Scillae bulbus est Radix bulbosa, pugni circiter magnitudinis; recens odorem spargit nauseosum, sapor est amarus et nauseosus simul, quae tamen proprietates exsiccatione admodum minuuntur.

Vires hujus Medicamenti diureticas, omnes, quotquot mihi innotuerunt, scriptores probant, atque videre est apud YPEY, SPIELMAN, MURRAY, VOLTELEN aliosque. Bulbi in substantia et notissimum exinde paratum Acetum scilliticum, uti et ejus Oxymel, maxime usurpantur, licet quoque vires suas Spiritui vini communicet.

Optime conducit Cachecticis atque frigidioribus Leucophlegmaticis.

Exhibetur scilla in substantia secundum SPIELMAN ad $\text{℞} (o)$.

Cel YPEY inter alia formulam sequentem, tanquam eximium Antihydropicum, et Diureticum profert.

Oxym. Scill. $\text{℥}iv$.

Tart. regener. $\text{℥}iij$.

M.

S. Exhibeatur omni bihorio vel trihorio dimidium cochlear vel plus, si propter nauseam, quam saepe excitat, id fieri possit (p).

Da-

(o) Vid. l. l. pag. 229.

(p) Vid. l. l. pag. 55.

Datur quoque Scilla recens ad gr. vi vel viij cum $\frac{3}{4}$ Crystall. tartari contrita quotidie, sed divisis dosibus; atque ita longe majori dosi exhiberi potest, quam cum aliis mixta, absque ut nauseam excitet; Summo saepius cum successu in Hydropicis hoc modo medicamentum exhibuit Praeceptor meus in Pathologicis et Therapeuticis Aestumatisimus Cel. C. ALLARDI.

§. XXIII. *Terebinthina.*

Pistacea Terebinthus LINN. S. V. 1108.

Foliis impari-pennatis: foliis ovato-lanceolatis.

Variae Terebinthinae dantur species, uti sunt *Terebinthina Cypria* sive *Chia*; *Terebinthina Argentoratensis*; *Veneta* et *Communis*.

Est Terebinthina Succus resinofus, e cortice trunci, imprimis, sec. Cel. ΥΡΕΥ, e genere pini et abietis, sponte destillans (q).

Odor est fragrans, haud ingratus; sapor amaricans atque acris.

Maxime agunt hae Terebinthinae species in vias urinarias; intus enim adhibita inquit SPIELMAN „cum Urinam Violaceo odore afficiat, evidenter, „quod in Renes agat, demonstrat.” In viarum urinariarum exulcerationibus, si nulla Inflammatio adfit, ΥΡΕΥ ejus usum a gr. x ad $\frac{3}{4}$ praescribit (r).

Op-

(q) Vid. l. l. pag. 57.

(r) Vid. l. l. pag. 58.

Optimo cum successu Clysmatibus loco Salis marini adjungitur in Vitello ovi soluta ad $\mathfrak{z}\beta$.

Bolus e Glycyrrhizae floribus et Terebinthina quotidie a $\mathfrak{z}j$ ad $\mathfrak{z}\beta$ pro dosi adhibetur (s).

§. XXIV. *Tartarus regeneratus.*

Hoc sal est compositio ex Alcalino Potasfae et Aceto destillato, *Acetis potasfae*, secundum novam denominationem, vocatur.

Clar. ΥΡΕΥ extollit hujus vires diureticas supra illas omnium salium mediorum, quare et Angli, dicit, *sal Diureticum* vocarunt. — Praescribit in potionibus vel solum vel cum aliis diureticis mixtum bis vel ter in hebdomade ad $\mathfrak{z}\mathfrak{ij}$, quae saepius Hydrophem per copiosum urinae fluxum curarunt (t).

Hujusmodi fere sal neutrum fuit, quod SYDENHAMUS e cineribus Genistae in vino Rhenano infusis, adjuncto Absinthii vulgaris pugillo uno alterove, paravit, et summopere, ut optimum Diureticum, laudavit (u). Ceterum omnia salia lixiviosa et neutra majori vel minori gradu Diuretica sunt habenda.

§. XXV. *Uvae Ursi folia.*

Arbutus uva ursi Linn. S. V. 552.

Cau-

(s) Vid. PARENTI l. l. pag. 207.

(t) Vid. l. l. pag. 69.

(u) Vid. l. l. pag. 497.

Caulibus procumbentibus, foliis integerrimis.

Folia, quae maxime usu medico adhibentur stypticum praebent saporem atque viriditatem gramineam. A pris- cis temporibus ad nostram usque aetatem eximiam vir- tutem horum contra quamlibet affectionem Nephriticam atque Calculosam Scriptores laudaverunt (v).

Diuresin tamen simul promovendi facultate gaudere haecce folia probant BERGIUS (v) LINNAEUS (x) CARTHEUSER (y), alii.

Dosis determinatur in Pulvere a $\mathfrak{D}\beta$ ad $\mathfrak{z}\beta$ et ultra (z), et secundum YPEY ad $\mathfrak{z}\mathfrak{I}$ quater de die vel $\mathfrak{z}\mathfrak{ij}$ in Decocto pro Dosi (a).

C A-

(v) Vidd. MURRAY Tom. II. pag. 54. seqq. VOLTELEN Tom. II. pag. 374. seqq. CARTHEUSER Tom. II. pag. 435. seqq. YPEY pag. 30. SPIELMAN pag. 433. GIRARDI in Dissertatione de *Uoa Ursi* &c. Praeterea Cei. MULDER in Praelectionibus Chirurgicis Auditoribus suis communicavit, se *Uoam Ursi*, *Opio junctam*, optato cum successu in Calculosa adfectione propinavisse, frustra primum exhibita *Aqua nephitica Alcalina*.

(v) Vid. I. I. pag. 363.

(x) Vid. I. I. pag. 136.

(y) Vid. I. I. pag. 437.

(z) Ibidem.

(a) Vid. I. I. pag. 301.

C A P U T III.

De diureticorum efficacia varia.

§. XXVI. Licet ex iis, quae Capite praecedenti, de Remediis, quae Diureticorum numero speciatim adnumerari solent, adnotavimus, Corollaria quaedam de eorum efficacia varia elici possent, Experimenta tamen proferre, quibus ipsissima actio in Urinae secretionem ad Oculum pateat, quibusque determinetur quatenam remedia *Secretionem* revera augere valeant, quaeve potius *Excretionem* promovere soleant, majoris utilitatis fore existimavi; cujusmodi quidem Experimenta nonnulla Doct. TENON in homine deformi instituisse constat (a).

Scilicet, cum in homine bene conformato Urina per aliquod tempus in Vesica retineatur, saepe distingui non potest, num Remedia, quae Urinam expellunt, hoc faciant ejus secretionem augendo, an vero abunde secretam Urinam majore vi foras eliminando.

Ubi autem adeo deformes fuerint homines, ut defectu partium externarum in Regione Pubis, ut et di-

mi-

(a) Vid. *Memoires sur quelques vices des Voies urinaires et des Parties de la Generation dans trois Sujets du sexe masculin* par M. TENON in *Memoires de l'Acad. Royale des Sciences*. 1761. pag. 115. & seqq.

midii fere anterioris Vesicae urinariae, pars posterior Vesicae prolabatur, atque adeo ostia Ureterum, quae in Vesicam hiant, externe in conspectum veniant (*b*), assidue destillans Urina et effectus ingestorum in eam observari potest; et in tali Homine deformi 37 annorum Doct. TENON sua Experimenta fecit.

§. XXVII. Experimenta TENONIS huc redeunt (*c*).

1mo. Quando intra spatium 10 vel 12 horarum nihil assumerat iste homo, et in tranquillo statu versatus fuerat, intra 2 minuta urinae gtt. vii ex Uretere sinistro, gtt. vi e dextro destillabant.

2do. Primo per $1\frac{1}{2}$ horam Urina colorem atque odorem vix habebat et serosa apparebat, deinde magis colorata et cocta.

3tio. Motus et exercitia Urinae secretionem adeo augebant, ut, postquam $\frac{1}{2}$ horae spatium in Cubiculo ambulaverat, intra minuti unius spatium v, vi, viii, quin et xii guttae prodirent e singulo Urethere: — Cibum potumve antea non assumerat.

4to.

(*b*) Praeter tria a Doct. TENON memorata hujus deformitatis exempla plura inveniuntur, de quibus vid. A. BONN *Ontleed- en Heelkundige aanmerkingen, en onderzoek éner algemeene oorzaak van verschillende wanstaltigheden der Roede en Pisblaas, in de Verhandelingen van het Genootschap ter bevordering der Heelkunde te Amsterdam. I. Deel. Amsterdam 1791. pag. 115 et seqq.*

(*c*) Ibid. pag. 121 & 122.

4to. Tusfis Urinae excretionem non adeo augebat, sed per momentum ita accelerabat, ut aliqua distantia profiliret.

5to. Postquam lagenam dimidiam vini albi gallici bibisset, elapsa hora media, augebatur omnino Urinae secretio et saepe gtt. VII vel VIII se invicem subito admodum insequabantur, ut fere continuo rivulo efflueret, et aliquando cum impetu profiliret; semper tamen magis e sinistro, quam dextro Rene.

6to. Assumta Aqua, loco Vini, quantitas Urinae minor erat et saepe $1\frac{1}{2}$ hora transiit, antequam Urina majori copia eliminaretur.

§. XXVIII. Praeter ista Experimenta Doct. TENONIS, hujus generis alia, quantum novi, nemo publici juris fecit; itaque, data occasione, ea repetere, et nova, quibus varia Diureticorum, supra memoratorum, efficacia determinari posset, suadente cum maxime et moderante Aestumatisimo Praeceptore Cel. MULDER, illis superaddere constitueram.

Egregium in hunc finem et illius TENONIS simillimum exemplum in hac Regione vivit, cujus ante aliquod tempus, cum de hac Deformitate agebat Praeceptor laudatissimus, cumque MATTHIAM USSEM, qui assidue Deformitatem ostendendi causa per totam terrarum orbem iter facit, in Theatro Anatomico exhibebat, mentionem fecit: illum igitur Vir Cel. pro sua erga Auditores humanitate, rogavit, ipsique maxime in-

institit, ut nostro scopo inferviret, sed, quae primo affulgebat spes, illum obtemperaturum fore, antequam huic Disfertationi finis esset imponenda, evanuit, neque alia nunc superest, quam ut posthac, ubi aliquando asfentitus fuerit, Experimenta instituam, quod quidem exspectare licet, quum in ea urbe, in qua sedem figere mihi proposui, vitam degit.

S E C T I O II.

DE URINA CHIRURGICE ELIMINANDA.

A R T. I.

De Urina Chirurgice per viam
naturalem Eliminanda.

C A P U T I.

De Instrumentis, quibus Urina per viam naturalem eliminari solet, eorumque usu in genere.

§. XXIX. Ubi a priscis jam inde temporibus (quum Urinae impedita eliminatio non penderet ab impedita ejus secretionem, aliave causa, supra memorata, verum a vitio viarum, Urinae foras ducendae dicatarum) fuisset observatum, Medicamenta per os adsumta, *Diuretica*, nul-

lum juvamen adferre, forte etiam antea (*Ars enim Chirurgica* jure merito habetur antiquior *Arte Medica* (a)) *Arte Chirurgica* malum curare et obflacula remove tentârunt.

§. XXX. *Cataplasmata, fofus, emplastra, balnea, fitus corporis mutatio, imi ventris compreffio, fuctio urinae e Pene* et hujusmodi plura diverfaque, pro diverfis caufis, commendata fuerunt media (b); hisce vero incasum adhibitis, ad *Catheteris* ufum, quafi ad certum perfugium atque unicum folatium, fine mora accurrerunt; a nostro igitur feopo non alienum duxi, ad Catheterismum tantum animum nunc advertere, deque eo, aliis omiffis, quaedam in medium proferre.

§. XXXI. Per *Instrumenta*, quae *Catheterum* nomine ufû veniunt, noftris temporibus folum intelligimus ea, quibus per *Urethram* introductis *Urina*, revera retenta, eliminari potest. — Olim vero vocabulum *Catheter* generalioremfignificatum habuit, idque jure merito, vocabulum enim *Καθετήρ* proprie fignificat *demisforium*, *demisforem*, vel *inmisforem*, qui in aliud inmittitur, ἀπὸ τῆς καθιέειν. — Apud *CELSUM* tamen per *Aeneam*

(a) Vid. *KURT SPRENGEL, Verfuch einer pragmatifchen Gefchichte der Arzneikunde.* Halle 1800. 8. I. Th. pag. 2. et *Conf. VAN SWIETEN* l. l. Tom. I. pag. 217.

(b) Vid. *Cel. MEIBOMII Difertatio de Catheterismo.* §. X. a *FRANC. HENR. GRUBELING* defenfa, quae invenitur in Tom. IV. *Disputt. Chirurgie.* A. *HALLERI* pag. 442.

nam fistulam et apud AEGINETAM per Σιφωναⁱ idem, quod per Catheterem nostrum, intelligitur.

§. XXXII. Atque nostri Catheteres, qui, post varias emendationes sensim sensimque excogitatas, ad istum perfectionis gradum, quem hodie attingunt, pervenerunt, non frustra sunt adhibiti, sed optime suo scopo responderunt; per hos enim solos in multis casibus, ubi plura alia irrita adhibita fuerint, non raro maximum juvamen adfertur, quin constat, hoc morbo laborantes jamque ad ultimum vitae terminum perventos hac revera parva Operatione saepius in vitam quasi esse revocatos, vel faltem Operationem magis periculofam, *Vesicae puncturam* scilicet, evitasse (c).

§. XXXIII. Ut autem utilitas Catheterum, eorumque necesfarius usus magis elucescant, in hoc Capite Casus, in quibus vulgo istiusmodi Instrumenta adhibentur atque utiliter adhiberi possunt, enumerabimus ac determinabimus; insuper inquiremus, quibusnam in casibus Aegri Catheterismo frustra vexarentur. Deinde

ve-

(c) Vid. Exp. SABATIER, *Lehrbuch für practische Wundarzte*. II. Th. Berlin 1793. 8. pag. 133, 134. qui Exemplum memoratu dignum cujusdam mulieris profert, cui jam jam Vesicae punctura institueretur, e cujus Vesica Catheteris ope una vice 18 librae Urinae eductae sunt: plura hujusmodi exempla ab Auctoribus recensentur.

vero Instrumenti materiam, formam, indolem vel speciem diversam considerabimus.

§. XXXIV. Ut quidam observetur ordo, imo agam *de morbis Vesicae*, qua Urinae exitus impeditur; 2do *de morbis colli Vesicae*; 3^{io} *de corporibus in Vesica contentis*; 4to *de Nocumentis, quae a partibus vicinis ortum ducunt*; denique 5° *de potentiis nocentibus, quae in Urethrae decursu vel idiopathice vel sympathice locum habere possunt*. Haecce divisio, quae nostro scopo maxime congrua mihi videbatur, convenit cum illa, quam SABATIER (d) proposuit.

§. XXXV. *Vesicae urinariae paralytica affectio.*

Hic Vesicae morbus plerumque a neglecta Urinae evacuatione dependet, qua scilicet Vesicae fibrae nimia distentione tonum suum amittunt, atque ad contractionem deinde invalidae evadunt, sive, ut GALENUS id vocat, *δυναμιν περισαλτικὴν vim contractilem* perdunt; simul quoque sphincter, qui diutius vi Vesicae orificium occludit, voluntatis imperio mox relaxari nequit. — Idem nonnunquam dependet ab affectione quadam nervosa v. gr. Medullae spinalis (e). — Sequitur quoque

(d) Vid. l. l. pag. 131.

(e) Viscera enim abdominalia et illa, quae in pelvis cavitate sunt contenta, omnia ramulos nervi intercostalis magis accipiunt, qui nervus communicatur, uti notum est, cum singulis illorum parium, quae inter Vertebrae exeunt, adeoque et Vesica affectione hujus affici potest.

que non raro post usum Medicamentorum diureticorum immodicum (*f*).

§. XXXVI. Dignoscitur hoc malum e tumore magis minusve insigni supra synchondrosin osium pubis in Abdomine, simulque e comparatione morbi Symptomatum cum Aegri testimonio.

§. XXXVII. Hoc in morbo, qui aliquando lente procedit, saepius vero citius oritur, semper Sphincter Vesicae collum ejus occludit, quem Vesica, dum, extensione nimia praegressa, tonum suum amiserit, superare nequit, adeoque appulsione continuae e renibus affluentis Urinae sensim sensimque adhuc magis extenditur Vesica, donec tandem Urinae copia, vim extensivam in omnibus vesicae partibus aequalem exferens, Sphincterem aliquomodo superat, atque hoc modo aliquot Urinae guttae vel rivulus exit, quo Vesicae ruptura adhuc praecavetur, Vesica vero repleta et ad ultimum extensa manet.

§. XXXVIII. Haec vesicae paralysis, sola natura nunquam curanda, si procederet, diversi generis mala inde exorirentur, adeoque ab externe adhibita cura Urinae

(*f*) Vid. BELL, *Samenstel van Heelkunde*, Tom. I. pag. 2. Cap. XIII. §. 1.

nae exitus praeberi atque Vesicae tonus requisitus restitui debet, qui ante istam educationem restitui non poterat.

§. XXXIX. Eductio ista tantummodo peragi potest introducto Cathetere, presfoque simul abdomine, ut inde Vesica comprimatur et Urina facilius per Catheterem effluat. — Plerumque Vesicae tonus facile restituitur, si Catheter inductus per aliquod temporis spatium in Urethra remaneat, vel quoties Aeger Urinam emitte-
tere voluerit, recens iterum immittatur; prima vero methodus ob varias rationes foret eligenda, si absque multo Aegri incommodo fieri posset; secundum eam enim collectio Urinae nova in Vesica, ab Aegro ipso non facile percipienda, melius praevenitur, atque Vesica, aliquamdiu collapsa manens, tonum requisitum citius requiret.

§. XL. Ita tonus iste Vesicae ejusve vis renitens sponte idque aliquando, si malum nondum fuerit inveteratum, uti experientia abunde fatis docuit, intra paucos dies restauratur: Aliquando vero, ubi malum gradatim eo pervenerit, ut Catheteris ope, Urinae exitum praebere necesse fuerit, per longius quoque tempus haec encheiresis debet continuari, neque plane ab ea abstinendum, licet malum nobis forte visum fuerit curatum, sed paulo post repetitis vicibus iterum Catheter introducendus est, donec Aegrum perfecte curatum pro certo habere licet.

§. XLI.

§. XLI. *Inflammatio Colli Vesicae.*

Exp. BELL (g) hunc morbum vocat *Ischuriae genus maxime terribile, producens tantum dolorem, tamque vehementem tumorem, ut Catheter nullo modo introduci queat.* Summum vero hujus Inflammationis gradum hic intelligi debere, nemo non videt; initio enim, vel quando Inflammatio minus insignis est, Catheteris ope retentae Urinae succurrere licet.

§. XLII. Causa hujus Inflammationis aequae atque aliarum dependet vel a generali Corporis adfectione Inflammatoria, vel a causa quadam externa, in Vesicae collum agente, v. gr. lapsu ab alto, percussione, gravis oneris sublatione, cet.

§. XLIII. Collectio Urinae in vesica sensim augeatur, quia Aeger in hoc morbo Urinam egerere conatus, vix ac ne vix quidem egerere potest, et Vesica solito major expanditur; hinc tumor producitur supra ossum pubis synchondrosin eminens, atque dolores Vesicae, ceterum sanae, adjacentiumque partium adsunt; Si vero malum ulterius absque justo juvamine procedit, majores adhuc et generaliores in Oeconomia animali turbae, quin ipsa mors oriri solet.

§. XLIV.

(g) Vid. l. l. pag. 272.

§. XLIV. Introductio igitur Catheteris in Veficam minime est proroganda, aut negligenda, ut via Urinae aperta maneat et impediatur, ne Urethrae lumen plane occludatur. — Haec enim introductio ferius tentata vel neglecta saepe irrita fuit; quo casu nihil nisi Veficae punctura, (de qua in posterum) Operatio profecto multo majoris momenti atque periculi, ad Aegrum servandum superest.

§. XLV. Observandum tamen est in descripto casu simul omnem operam impendi debere tam internis remediis antiphlogisticis, quam Venae sectionibus atque externe Cataplasmatibus emollientibus cum Opiatis junctis parti morbosae applicandis ad Inflammationem hanc mitigandam et cito resolvendam, vel saltem ad Gangraenam, quae in Inflammatione admodum saeva, introductione Catheteris, adeoque compressione facile oriretur, praecavendam.

§. XLVI. Quo tenuior, flexibilior, et mollior interim Catheter fit, si modo marginibus inflammatis resistere possit, eo praestantior; Coälitum enim colli Veficae impedire, Urinae exitum praebere, atque simul Inflammationis curationi minus obstare posse liquet. — Dum e contra, si margines isti interni Inflammati crassioribus rigidioribusque Instrumentis magis premantur, saepius infelices eventus observati sunt, atque Gangraena cum suis molestis, quin non raro lethiferis sequelis oritur.

§. XLVII.

§. XLVII. *Corpora heterogenia in Vesica habitantia*

Haece corpora, quae plerumque sunt lapidea, praefertim cum parva sint, Vesicae aperturam in collo, vel pro parte, vel totam occludere, adeoque Urinae effluxum, vel imminuere, vel plane impedire possunt. Secundum observationem Cel. BONNII (*h*) Urinae Retentio praeter ceteris in Infantia saepe ex ista causa originem ducit.

§. XLVIII. Praesentia hujus mali cognoscitur praeterquam ex imminuta, vel impedita dolorificaque Urinae evacuatione, e signis magis Characteristicis, e pruritu nempe in Urethrae decursu, praecipue in glande, e praeputii tumore, e dolore, quum aliquid urinae egeratur, in fine praefertim (*i*), ex urina sanguine mixta post quosdam corporis motus validiores (v. gr. post vectiorem in Rheda, saltum &c.), tandem quoque remisfis ceteris signis, e constitutione Urinae ipsa, quae, arenosam materiem continens, albida et non raro frustula lapidea fecum trahens egeritur (*k*).

§. XLIX.

(*b*) Vid. *Handell. van het Heelkundig Genootschap te Amsterdam.* D. II. pag. 223.

(*i*) Quia tunc temporis, quando ultimas Urinae guttulas emitte conamur, mox sphinctere Vesicae collum occludimus, in quod Calculus appulsione evacuatæ Urinae aliquomodo inductus est, quique compressione sphincteris, sphincterem ipsum sua duritie vel ruditate laedit, doloremque excitat.

(*k*) Vid. CELSUS L. II. Cap. VII.

§. XLIX. Verum cum pleraque horum signorum in quibusdam affectionibus Nephriticis nonnunquam observantur, adeoque haec sola de illo morbo nos nondum satis certos reddere possunt, ulterius indagare necesse est, ut, causa mali nota, mali ipsius curationem tentare possimus.

§. L. Haec vero indagatio, adeo necessaria, optime Cathetere perficitur, eo enim, per Urethram in Vesicae cavitatem intromisso, saepius lapidis locus in ista, ejus magnitudo, forma et indoles aliquomodo perscrutari potest, secundum quas curationes diversae dirigendae sunt. — Licet nonnulla essent exempla, in quibus Catheteris ope Calculum in Vesica haud invenire potuerunt (1).

§. LI. Praeterea utilitas Catheteris, hoc in casu adhibendi, maxime exinde probatur, quod per eum lapidis situs in Vesica, qui, ubi in ejus collo esset, memoratum malum produceret, mutari, ex ejus loco removeri atque ita Urinae eliminatio libera restitui potest, quod confirmari poterit exemplo cujusdam Theologi, qui subito ab omni dolore fuit liberatus, simulac Chirurgus peritissimus ei Catheterem introduxisset; post mortem vero inveniebatur magnus lapis
in

(1) Vid. SNIP Dissertatio de Lithotomia in qua una alterave observatio CAMPERI, quae huc spectat, inveniri potest.

in ejus Vesica (*m*). — Exemplum quoque memorabile de lapidis situ feliciter mutato a TULPIO relatum refert GRUBELING (*n*).

§. LII. Si Vesica aliis corporibus obruta est v. gr. grumo sanguinis, ascaridibus, pure, lema vel sedimento urinae, (quae duo posteriora mala fec. Celeb. BONN (*o*) senectuti in primis sunt familiaria) via urinaria ceterum sana, Catheteres quoque causam detegere atque levamen adferre posse, nemo facile negabit.

§. LIII. *De Nocumentis Vesicae externis.*

Inter causas externas, qua Vesica in sua functione laedi potest praecipuum locum occupat imo *Uterus gravida*. Haec enim insignem pressionem in Vesicam, maxime vero in ejus collum exserere potest, qua Urinae evacuatio plus minusve impeditur; Uterus enim praeg-nans, quando ad partum ipsum festinat, magis ad inferiora vergit, atque, ut illa majus acquirat spatium, Vesicam ad superiora protrudere conatur, collumque hujus eo longius reddit et saepe adeo coarctat, ut Vesicae tunica muscularis (*musculus detrusor* vocatus) nihil ulterius efficere possit, opprimitur revera ad internam osium pubis superficiem adeoque Urinae negat
exi-

(*m*) Vid. SABATIER l. l. pag. 153.

(*n*) l. l. §. XX.

(*o*) l. l. pag. 229.

exitum, multaque saepe partui incommoda profert, uti cuilibet Artis obstetriciae perito notum est.

§. LIV. Huic malo, cujus causas indicare abunde esfet, dum facillime colligi possunt, huic malo inquam, si non ferius, facile plerumque succurritur Catheteris introductione, hoc in casu mox instituenda, si modo quaedam difficultas in Urinae evacuatione observetur, non solum in ultimo, verum quoque in minus provento graviditatis tempore, ut ea sequelae saepe valde noxiae avertantur; Vesica enim, post hanc operationem evacuata, impune magis naturali suo loco permanet vel saltem a pressione Uteri non laeditur, atque partus, qui difficilior fuisset, nunc saepe absque insigni molestia procedit.

§. LV. 2do Vesica externe laeditur *Inflammatione prostatica*, qua Vesicae collum premitur; (a posteriore enim et laterali parte hocce includit) quaeque in causis et effectibus cum inflammatione Colli Vesicae (§. 41. seqq. descripta) maxime convenit, vel alia hujus glandulae v. gr. tumore scirrroso vel corporis cavernosi aliusve partis in vicinia locum habentis affectione, quae plerumque exploratur digito in Intestinum rectum inducto.

§. LVI. Si malum nondum eo pervenerit, ut Catheter introduci nequeat, ejus ope impeditur, ne colli margines se mutuo accedant atque coalescant, simulque, quod praecipuum est, Urinae emissio per istam

natu-

naturalem viam ea confervetur, atque mala, quae Ischuria vulgo profert, praecaveantur.

§. LVII. Si omnia, quae de his dici possent, vellem proferre, Disertationis limites nimis transgrederer, adeoque, si quis de hisce plura cupiverit, adeat Cel. SABATIER (p).

Hoc unum tamen adhuc mihi observandum est, maxime difficilem esse Catheteris introductionem hoc in morbo ob mutatum Vesicae colli situm, adeoque maxima cum prudentia istam encheiresin institui debere (q).

§. LVIII. *Vitia in ipsa Urethra.*

Urethra ex quacunque causa justo angustior atque sensim sensimque saepe magis angustata, Urinae evacuationem plus minusve difficilem reddit, usumque Instrumentorum, quibus haec via rursus dilatari potest atque Urina educi, requirit.

Urinae educio unice perficitur *Catheteribus*: viae vero dilatatio *candelulis (Bougies)*, de quibus disserendi hic locus non est, absolvitur.

Morbus hic secundum Cel. SABATIER (r) vel ferorfin

(p) Vid. l. l. pag. 155. seqq. atque conf. ibi ab Exp. BORGES citatus BAILLE opera classica.

(q) Vid. VAN GESSCHER l. l. §. 2609.

(r) Vid. l. l. pag. 160—175. — Fufe quoque hujus suppressionis Urinae causae expositae videri possunt apud BELL. Tom. I. partis III. Cap. XIV.

orsim locum habet, saepius vero vitia varii generis in vicinitate hujus secum ducens.

§. LIX. Cognoscitur morbus e Gonorrhœa praegressa, a qua plerumque oritur (s), simulque e difficili, post conatus fatis validos, Urinae ejectione, rivulo tenui vel guttatim eductae.

§. LX. Ad sequelas apud SABATIER (t) memoratas, adeo molestas atque ortas ab oppletione Urinae praecavendas, et simul Urinae exitum praebendum necesse erit absque neglectu opem adferre.

Malo Candelulis dilatativis vel et simul medicatis occurritur. — Urinae vero evacuatio per viam naturalem tantummodo Catheteribus continuari potest, atque praecaveri, ne Urina forte in telam cellulofam effluat atque vel in Perinaeo, vel aliis vicinis partibus aperturam fistulofam, externe Aegro molestam, Chirurgoque curatu difficillimam, proferat.

Adeoque etiam hoc in casu Catheteris usum ut maxime utilem et necessarium esse aestimandum autumo.

C A-

(s) Vid. BELL. l. l. pag. 290.

(t) l. mox cit.

C A P U T I I.

De Cathetere vario, ejusque adhibendi modo.

§. LXI. Expositis igitur iis, quae de Catheterum usu in genere praemonenda videbantur, paucis nunc de ipsis Instrumentis agendum est, ut pateat varia eorum structura, variaque ea adhibendi methodus.

§. LXII. Catheter nobis est *quodvis tubiforme Instrumentum, cujus, per Urethram ad Vesicae cavitatem introducti, ope Urinae exitum praebere solent Artis periti.*

§. LXIII. Inter Catheteres maxime vulgares (qui plerumque nomina Inventorum vel illorum, qui illos maxime adhibere solebant, adepti sunt) praecipue numerantur *Catheter PETITI, Clavus ita dictus veterum, Candelulae permeabiles DARANI, Catheter flexibilis THEDENI, BERNARDI, PICKELII, quique a D. V. GESSCHER laudatur.*

Ex industria de omnibus hisce disserere animus non est, sed in genere de *Catheteribus rigidioribus atque flexibilibus* dicturi, in eorum historica descriptione, licet brevissima, de hoc illo modo memoratorum, verbulo tantum mentionem fecisse sufficiet.

§. LXIV.

§. LXIV. Veteres, uti videtur, tantummodo rigidioribus Catheteribus usi fuerunt, de flexibilibus enim nihil notatum invenio, nisi forte istud GALENI (u) αὐλίσκος εὐθύτητος ἐκ κέρατος aliquis huc referre vellet: sed tum quaerendum, an hi cornui Catheteres rite, id est, aqua fervida essent confecti, qua scilicet flexibilitatem justam acquirere possent, an minus? Hoc nobis probabilius videtur; Istiusmodi vero praeparatione non praegressa, non aequae rigidi sunt atque illi, qui e metallo sunt confecti, verum tamen nimia rigiditate donati sunt, quam ut flexibilibus jure annumerari possint.

§. LXV. Apud diversas gentes saepe diversa fuit materia, e qua Catheteres efformare solebant. — Apud Graecos et Romanos plerumque *Aenei*; apud Arabes *Argentei* adhibiti fuerunt (v). — Alii ex cornibus eos conficiebant uti mox e GALENO vidimus, quorum inventionem FABRICIUS AB AQUAPENDENTE sibi vindicare conatus est; — Alii e cute anguillae, ex pernis anserinis, et quae sunt hujus generis alia. — HELMONTIUS eos ex corio praeparatos invenit et proposuit, fuerunt quoque, qui e sola cera eos conficiebant, vel e corpore solidiore, cerea substantia investito, qui-

(u) Vid. Lib. II. ad *Glaucón*. Cap. 2.

(v) Vid. ALBUCASES P. 2. Cap. 58.

quibus uti solebat Clar. MEIBOMIUS (w). — SCUL-
TETUS mentionem facit de stilo, ex auro Hungarico
confecto, quo Urina (in Gonorrhoea virulenta) e Ve-
fica per Urethram educatur (x).

§. LXVI. Catheteres tamen ex argento confecti ut-
pote scopo optime inservientes, maxime in usu perman-
serunt: — atque ex ipsissimo hocce metallo non tan-
tum rigidiores, sed quoque flexibiles conficere studue-
runt (y); filis nempe argenteis spirali ductu sibi in-
vicem appositis.

§. LXVII. Alii vero Catheteres flexiles eo modo
confectos certa quadam materie obtegerunt uti v. gr.
Emplastri masfa, e qua candelulas conficere solent, aliis-
que indumentis, cujusmodi methodum maxime laudat
SABATIER (z), testatus peritum quendam Chirur-
gum, qui solitus fuerat Catheteres primo semel et di-
midia vice membrana circumvestire, eamque glutine
bonae notae firmare; dein prudenti manu fila serica
non torta obvolvere, atque omnia interstitia substantia
ce-

(w) Vid. VAN HALLER I. I.

(x) Vid. Ej. *Wapenbuis der Heelmeesters*. Tom. II. Tab. XIII.
Fig. XVI.

(y) Vid. VAN SOLINGEN. parte 3. Cap. VII. Tab. VI. Fig. 12.

(z) Vid. I. I. pag. 138.

cerea implere, quam inter digitos terendo laevigabat; tandemque totum inmergebat in massam Emplastri Neurenbergici, quam cultro rasebat atque iterum inter digitos terendo poliebat.

§. LXVIII. Catheteres e Refina elastica confecti five Refina elastica circumvestiti a Cel. MACQUER usurpati fuerunt, qui, postquam methodum invenerat, qua Refinam istam ita solveret, ut ad pristinum statum soliditatis et elasticitatis rediret, e sola hac substantia Catheteres formavit (a). — Celb. THEDEN atque instrumentorum artifex BERNARD hacce Refina obvolvabant cylindros e filis argenteis vel aureis confectos.

Ita tamen scopum attingere non potuerunt: priores, illi a Cel. MACQUER inventi Catheteres molliores erant, adeoque nimis facile externa pressione comprimebantur; posteriores vero THEDENI et BERNARDI fatis quidem flexiles erant sed nimis resistentes, aliaque incommoda secum ducebant. — Quamobrem idem
ille

(a) In Aethere, five Naphtha Vitrioli Cel. MACQUER illam Refinae elasticae dotem detexit; Vid. *Mem. de l'Acad. R. des sciences* 1768. p. 214. et Conf. MURRAY, l. l. Vol. IV. p. 181. et seqq. ubi varia menstrua recensentur, quae Refinam ita solvunt, ut ejus pristina natura elastica resuscitari possit: quibus addatur Aether Sulphureus, nuperrime a Doct. PELLETIER commendatus, Vid. *Mem. de l'Institut national des sciences et des Arts. Sciences Mathematiques et Physiques*, Tom. I. Paris An. VI. pag. 56. et seqq.

ille BERNARD aliam meliorem structuram indagavit atque invenit; intus scilicet aequae ac extus investiebat fericum in tubi-formam obvolutum Resina elastica, sed partem extra Urethram remanentem ex metallo formabat, ut magis resisteret et firmior foret. Huic maxime conveniunt Catheteres ab Exp. DURAND et VAN GESSCHER usurpati (b).

§. LXIX. Celeb. PICKEL, BERNARDI uti videtur methodo ductus, Catheteres minus pretiosos efficere conatus est, qui quoque e fericis cylindris constant, verum loco Resinae intus aequae ac extus illiniuntur mixtura, composita e 3 partibus Olei Lini cocti cum quodam plumbi praeparato, et 1 parte succini liquefacti cum aequali parte Olei Therebintini. Illiniti cylindri primum sub dio, deinde ad ignem ficcantur.

§. LXX. Quod ad Catheterum figuram attinet, illa est cylindrica ejusdem ubique crassitiei et maxime laevigata; interne cavus est Catheter, ita ut canalem permeabilem referat; quae quidem canalis stilo occluditur, donec Catheteris rostrum Vesicae cavitatem attigerit, ubi educto stilo, vel eo paululum protruso, Urinae liber exitus conceditur.

§. LXXI. Praeterea incurvati sunt Catheteres rigido-

(b) Vid. l. l. §. 2627.

diores; ex diversitate vero objectorum, Virorum scilicet vel Feminarum, haecce curvatura determinanda est; maxime scilicet illi incurventur, qui in viris adhibentur propter naturalem Urethrae decursum; pro mulieribus, si non recti, saltem multo minus incurvati sint oportet, quoniam earum Urethra recta fere via procedit. Flexura vero Catheteris virilis in medio fere incipit, et inde ad finem arcum quasi semilunarem refert; atque LASSUS testatur (c), in genere Catheteres minoris curvaturae facilius introduci, quam majoris.

§. LXXII. Exp. PETIT Cathetere figurae sigmoïdeae usus fuit, ut per aliquod tempus in Urethra relictus minorem molestiam crearet.

De hocce vero Cathetere Exp. LASSUS (d) observat, eum ante 2000 annos Graecis cognitum fuisse, seque eundem in Museo Portici in Neapolios vicinia vidisse, effossum e ruinis urbis Pompejæ; e metallo mixto, uti cetera Graecorum Instrumenta Chirurgica, confectum, atque figura, longitudine et diametro perfecte cum illo PETITI convenientem: discrimen tantum in eo erat, quod, dum ille PETITI duobus foraminibus lateralibus in extremitate gaudeat, hic tantum unico foramine in concavo latere esfet praeditus.

EX-

(c) Vid. *Traité elementaire des Operations de la Chirurgie*. Tom. I. An. 3. de la Republique. pag. 267.

(d) Vid. *ibid.* p. 283. et Tab. III. Fig. 1. Conf. *iridem* Exp. VAN GESSCHER. Tab. XXXV. Fig. 1. ubi hicce Catheter *Clavi veterum* nomine insignitur.

Exstat et alius Catheter, qui per excellentiam Catheter PETITI vocatur, licet PETRUS FRANCO eum jam 100 annos antea descripsit, qui istud peculiare habet, quod stilus in fine capitulo gaudeat, quo Catheteris apertura perfecte clauditur, et stilo retropresso aperitur, ut Urinae exitus praebeatur (e).

§. LXXIII. Veteres (Graeci Scil.) Catheteribus usi fuerunt, qui uno foramine in extremo gaudebant: Recentiores vero quoque in lateribus perforarunt Catheteres, in illa scilicet extremitate, quae in Vesicam immittitur: inter hos autem inveniuntur, qui tantummodo unicum foramen in hoc illove latere, vel foramina lateralia plura illis attribuerunt, foramine in extremitate omisso, ut praevenirent, ne Urina exire recusaret, ubi forte Catheteris rostrum paulo altius in Vesica esset inductum: Praeterea, corpora peregrina, si plura adsint foramina, illa omnia simul obturare atque Urinae transitum impedire possunt.

§. LXXIV. Admodum diversa est Catheterum longitudo pro sexu et aetate, haec igitur ad certas limites referri vix potest, verum pro re nata mutari debet; recte tamen CELSUS (f) „ Ergo, Aeneae fistulae
„ si-

(e) Vid. LASSUS l. l. p. 163. qui eundem a FRANCO et DALECHAMPIO delineatum fuisse refert; idem fecit EXP. VAN GESSCHER. Tom. III. Tab. XXXV. Fig. 2.

(f) Vid. Ej. Lib. VII. §. 26.

„ fiunt; quae, ut omni corpori, ampliori minorive
 „ fufficiant, ad mares tres: ad feminas duae Medico
 „ habendae funt: ex virilibus maxima, decem et quin-
 „ que digitorum; media duodecim; minima novem. Ex
 „ muliebribus major, novem, minor, sex. Incurvas
 „ vero esse eas paulum, sed magis viriles oportet;
 „ laevesque admodum; ac neque nimis plenas, neque
 „ nimis tenues.”

Ex hisce etiam patet crasfitiem Catheterum pro capa-
 citate Urethrae saepe valde diversa eligi debere; et ratio
 in promptu est. Si nimis crassi funt, laederent inter-
 nam Urethrae membranam sensilissimam, vel ubi In-
 flammatio, Scirrhus simileve quid adest, introductionem
 ipsam, si non ita, ut fieri nequeat, saltem valde molestam
 et periculofam efficerent, atque ob pressionem nimiam,
 Gangraenam producerent. — Si vero nimis tenues funt,
 incommoda quoque proferre posse observavit Clar.
 MEIBOMIUS (g): ejus testimonium scil. huc redit,
 ut Cathetere tenuiore usus quam difficillime scopum at-
 tingere potuerit, ob membranam nempe villosam inter-
 nam illi Catheteri adhaerentem, crasfiore vero usus
 Cathetere, quo ista membrana distenderetur, multo me-
 lius in introducendo per Urethram Cathetere succesferit.

Hic adeo aurea mediocritas est eligenda, atque pro
 Chirurghi judicio, objectis proportionata esse debet Ca-
 theterum crasfities (h).

§. LXXV.

(g) Vid. l. l.

(h) Diverfae Catheterum delineationes, quoad longitudinem,
 cur.

§. LXXV. Restat adhuc, ut modos, quibus Artis periti Catheteres introducere solent, proferam, qui quidem aliquomodo diversi sunt, verum si generaliora et principalia spectemus, maximam partem conveniunt; hoc enim observatum velim, nos non ad singulares illas methodos diversas, qua v. gr. apud Feminas gravidas, vel apud Viros post hanc illamve viae urinariae affectionem, similiaque, pro re nata sequi oportet, uti sponte patet, verum ad generalem introductionis methodum respicere, quae duplici modo instituitur. — Prima methodus, quae Gallis dicitur *le tour de matre*, sive *sonder par desfous le ventre*, consistit in eo, quod Chirurgus Pene prehensio et sursum elevato, Catheterem in Urethram immittat, parte *convexa* ventrem spectante usque ad arcum Osium pubis, atque deinceps Instrumentum invertat, ut cava pars osia pubis respiciat, quo facto extremum elevando in Vesicam protruditur. — Altera methodus haec est, ut caput Penis arripiatur et sursum elevetur, mox per Urethram introducatur Catheter usque ad arcum Osium pubis, *concava* parte ventrem respiciente; haecce metho-

curvaturam et crassitiem inter alios inveniri possunt apud SCHULTETUM. Tab. XVI. Fig. 6. PARAEUM. l. 16. C. 35. TOLLETUM. Tab. III. Fig. 3. VAN SOLINGEN. Tab. VI. Fig. IV. HEISTER *Heelk. Onderwijzingen*. Tom. II. Tab. XX. Fig. 1-6. D. V. GESSCHER. Tom. III. Tab. XXXV. Fig. 1-4. BELL. Tom. I. Tab. V. Fig. 2, 5. et Tab. IV. Fig. 5, 6, 7. CAMPER. Vid. Ej. *Demonstrationes Anatomice-Pathologicae*. L. II. Tab. III.

thodus Gallis dicitur *sonder par desfus le ventre*. Ad arcum Osium pubis ubi perventum est, elevatur Penis sive anteriora versus inclinatur, et Catheter ulterius introducitur (i).

In utraque mothodo Aegrum resupinum in lecti margine collocare solent, Capite et Pectore paululum elatis atque Genubus modice flexis.

Exp. BELL, qui posteriori methodo favet (k) Catheteres in aquam tepidam, ut naturali hominis calori adaequent, inmergi debere monet.

C A P U T III.

De Catheteris forma atque structura meliori.

§. LXXVI. Ut Catheteres minimo, quo fieri potest, periculo, atque Aegri dolore, minimaque difficultate introducantur, prae omnibus requiritur, ut illorum crassities atque flexura aliaeve dotes lumini et decursum Urethrae naturalis respondeant; Longitudo autem illam Urethrae excedere debet, verum accurate defini-ri non potest, neque tamen longitudo nimia adeo nocet, si modo, ut flexura eadem maneat, attendamus. —

In-

(i) Vid. SNIP *Disfertatio de Litbotomia*. Amstelodami. 1761. 3. pag. 21 & 22. SABATIER l. l. pag. 18. & 19. aliosque.

(k) Vid. l. l. pag. 213.

Interea ex illis, quae in praecedenti Capite (1) e
 CELSO adduximus, Catheterum longitudo in genere
 determinari potest.

§. LXXVII. Ista Urethrae pars, (ut ex ejus decursu
 et amplitudine ad Catheteris formam atque figuram con-
 cludamus) quae cum Pene communi integumento induta
 vulgo ad sex pollicum longitudinem, extra corpus sita,
 est flexilis adeoque figurae Catheteris se fatis facile
 accommodat; dein vero Urethra magis determinatam
 cum Perinaeo, sed fere recte procedentem, servat di-
 rectionem usque ad osium pubis synchondroscos ar-
 cum, sub quo se magis inclinat et curvaturam infig-
 nem format, ut Vesicae ostium naturaliter pone eandem
 synchondrosin situm quasi recipiat.

§. LXXVIII. Urethra in suo decursu quibusdam
 partibus cingitur vel cum iis connectitur, imo nonnullas
 recipit, quae in introductione Catheteris scitu sunt
 necessariae, ne rudiore manu haec illave laedatur;
 breviter ideo hic attingam.

Pars Urethrae extra corpus corporibus spongiosis et
 cavernosis Penis adnexa est, uti mox vidimus: Dein-
 ceptus ulterius in Perinaeo procurrendo, tandem corpora
 cavernosa relinquit, cum spongioso solo unita et cir-
 cumcineta, quod ultimum tandem in tuber dilatatur,
 quod

(1) Vid. §. 74.

quod *Bulbus Urethrae* dicitur, qui se ad sphincterem ani externum extendit: Mox sub arcu osium pubis ipso musculus sphincter Vesicae eam amplectitur, quo simul et ligamento triangulari per $\frac{3}{4}$ pollicum vel 8 linearum longitudinem pubis arcui adnectitur: Tandem Prostata maxime a posteriore parte et in lateribus eam simulque Vesicae ostium, (quod in Urethra eodem modo ac Uteri ostium in Vagina abit) fere integrum amplectitur. — De Prostata observandum, quod liquorem in Urethram effundat ad hanc lubricandam, atque praeterea, quod in vicinia horum ostiorum Prostatae, in Urethra quoque illa reperiantur, per quae nobilissimum istud masculinum semen in Urethram evacuatur, adeoque Chirurgum hic prudentissime agere oportet, ne illa ostia tenuissima laedat atque feminis involuntarium profluvium aliudve malum producat.

§. LXXIX. Uti decursus Urethrae ita et ejus amplitudo in introductione Catheteris aliquando maximi momenti est adeoque Chirurgi attentione perdigna.

Diversitatem hujus aliquando insignem in diversis subjectis hic non respicio, verum ejus decursum in uno eodemque subjecto, quae in toto ejus decursu non eadem est, licet ad Urethrae bulbum usque fere eandem servat diametrum, verum dein, ut Cel. CAMPERI verbis utar (*m*) „ ubi pubis arcum appropin-
„ quat, coarctatur paululum, mox iterum amplior facta
„ si-

(*m*) Vid. I. I. L. II. Cap. IV. §. 6.

„ finum facere videtur, quem *Urethrae finum* appel-
 „ lavit Cl. LE CATTUS; deinde propter caruncu-
 „ lam, seu caput gallinaginis in medio sitam angus-
 „ tior reddita, altera vice in finum peramplum abit,
 „ cui *sinus prostaticae* nomen idem LE CATTUS
 „ dedit.”

Veficae figura naturalis (n) triangularem monstrat
 formam, cujus apex in Urachō five ejus ligamento
 pone synchondrosin definit, basis transverse intra Pel-
 vim, Intestino recto in Viris, Vaginae in Feminis
 infidet, angulus vero dexter et finister versus poste-
 riora in Pelve latera respiciunt.

§. LXXX. Catheteres rigidiores optime ex Argento
 puro conficiuntur, illud enim metallum ex natura sua
 minime irritat, atque facillime laevigatur, quod praeci-
 pue in Catheteribus requiritur, dum minima quidem
 aspredo partes Urethrae internas sensibilissimas laederet
 atque laceraret, omnisque irritatio quantumpote sollicitè
 fit vitanda.

§. LXXXI. Crasities Catheteris pro singulis sub-
 jectis, proque singula mali causa fere diversa esse de-
 bet, adeoque pro re nata Chirurgus hujus illiusve
 crasitiei Catheterem adhibere debet: in genere vero
 ad Urinae rivulum naturalem accommodari, vel cum
 pen-

(n) Conf. Cel. CAMPER I. I. Cap. IV. §. 5. et Tab. III.
 Fig. 1. ubi omnia, quae huc spectant egregie et accura-
 tissime adumbrata inveniuntur.

pennae anserinae crasfitie convenire potest vel $\frac{2}{3}$ linearum crasfitudini aequare (o). In toto autem decursu, quod bene notandum, perfecte ejusdem fit crasfitiei.

§. LXXXII. Catheteres in genere ita curvatos adhibeamus, qui decursui naturali Urethrae maxime conveniunt, quique facillime introduci possunt, curvatio tantummodo $\frac{1}{3}$ totius Catheteris longitudinis occupet, ceterae $\frac{2}{3}$ partes requirantur recti.

§. LXXXIII. Ex illis omnibus, quorum descriptiones delineationesque (p) indicavimus, maxime mihi arridet ille SHARPII a CAMPERO, loco ibi citato, delineatus, quia (q) maxime Urethrae decursui conveniens in Veficam facillime introducitur, qui et minima ex illis a CAMPERO adductis gaudet curvatura, qua fit, ut introductus multo minus Veficam rostro suo irretet, nec quoque Vefica se circa ejus apicem tam facile accommodet ejusque aperturas occludat, imo plerique Catheteres supra indicati (r) nimiae curvaturae vitio laborant, dum contra et alii nimis recta via procedunt. In Infantibus vero Catheteres majoris curvaturae

(o) Vid. RICHTER *Anfangsgründe der Wundarzneykunst*. VI. Band. II. Aufl. Göttingen 1802. 3. §. 239.

(p) Vid. §. 74.

(q) Vid. Fig. 5.

(r) Cap. praeced. §. 63. seqq.

rae adhibeantur, quia in illis Vefica tota magis pone
ofa pubis five altius est fita.

§. LXXXIV. In illo tamen SCHARPPI Cathetere
obfervare mihi liceat, quod fi ejus roftrum paulo bre-
vius eſſet, facilius ſcopum attingeret atque Veficam
minus irritaret, et praeterea, fi ejus apex per 1 pol-
licem paulo magis incurvetur, facilius per Veficae col-
lum intraret, quia tum apex magis verſus illam Veficae
reſpiceret partem, quae orificio eſt oppoſita, adeoque
et per maximum orificii Veficae lumen tranſiret.

§. LXXXV. Foramina quod attinet, quibus Catheteres
in apice gaudent, mihi foramina duo ovata in oppoſitis
lateribus prope ad apicem maxime placent; plura enim
foramina parva, ut nonnulli volunt, ſi adſint, cito
partibus heterogeneis Urinae vel mucō Urethram illini-
ente, obſtruuntur. — Si vero, uti alii commendant,
unicum in apice ipſo locum habeat, operatio minus
ſuccedet, quia punctum preſſionis, ubi introducitur,
in apicem agit, adeoque introductionem ipſam diffi-
ciliorem et Aegro magis doloroſam efficeret, quam ſi
apex eſſet rotunda et glabra, adeoque in unum quaſi
punctum deſinens. — Nam e contra quando apex viam
ſibi praeparavit, Urethrae partes laterales non adeo in
Catheterem prement, ut introductionem moleſtiorē
redderent, quam ſi apertura in apice adeſſet, ſaltem
in omni caſu, ubi tumores varicoſi vel fungoſi Ure-
thrae, collique Veficae locum habent, Catheteres in
apice perforati ſemper maxime laederent.

Exstant vero quoque Catheteres, quorum stili, (quibus instructi esse debent, quique vulgo Cathetere inducto ex eo extrahuntur) in fine capitulo gaudent, quos in Cap. II. meminimus, quibus istud malum praevenire potest. — Intervirent praeterea ad Corpora heterogenea in Vesica contenta atque Urinae effluxum impediencia removenda sive protrudenda, verum illa methodus mihi videtur non ab omni parte probanda, stili enim dicti Catheteris lumen plus vel minus minuunt, adeoque Urinae minus facilem praebent exitum, atque Catheteris inminutum lumen citius corporibus heterogeneis minoribus, grumo sanguinis v. gr., pure, urinae sedimento aliisque obstrui potest: dum et praeterea pleraque corpora mobilia in Vesica contenta satis facile vulgari Cathetere e loco remonentur neque foramina ambo lateralia occludent; Immobilia memorato Cathetere absque pressione nimia adeoque periculosa non sunt protrudenda, adeoque in his cum illo nihil succedemus, dum et insuper alii alia incommoda his priva iisdem attribuunt. — Si vero Chirurgus ejusmodi Catheterem adhibere velit, ita construi debet, ut stili capitulum Catheteris foramen in apice perfecte occludat, ita tamen ut per eum extrahi possit.

§. LXXXVI. Haec jam de Cathetere rigidiori sufficiant, videamus adhuc paucis de flexibilibus.

Illorum, qui ex sola cera (s) confecti sunt, usum

(s) Vid. Cap. praec. §. 65.

periculi plenum esse censeo, adeoque plane rejiciendum, quia cereus ille tubus in Vesicae cavitatem introductus in ipsa introductione facile rumpere potest, atque molestissimae extractioni, si frustum in Urethra remanserit, ansam dare potest, vel, si in Vesicae cavum fragmenta hujus protrudantur, vel, si in ipsa Vesica frangatur, nucleus ad calculum creandum formatur et malorum inde pendentium origo.

§. LXXXVII. Porro ille ex argenteis filis (t), licet MEIBOMIUS eos cum maxime laudet, si nudi adhibeantur, vitio laborare videntur: Argentea enim haecce fila spirali ductu sibi imposita, quando per Urethram in Vesicam sunt introducta, facile, ubi extrahantur, a se invicem recedunt, atque inde sponte producta aspredine absque dubio membranam Urethrae internam laedunt et mala, quae huic subsequi solent utique vitanda, producunt.

§. LXXXVIII. Si e contra argentei illi tubi flexiles, quibusvis indumentis induuntur, magnam, imo maximam flexibilitatis partem amittent, aliisque vitiis obnoxii evadent, ut videri potest in illo Cathetere a Cel. SABATIER laudato (u), cujus flexibilitas multiplici ista Operatione fere omnino me judice perditur adeoque Catheter ad rigidioris Speciem reducitur.

§. LXXXIX.

(t) Ibid. §. 66.

(u) Ibid. §. 67.

§. LXXXIX. Catheteres vero e serico refina elastica obvoluto BERNARDI (de aliis enim jam mentionem injeci) optime scopo conveniunt; verum quia cari sunt pretio, Catheteres PICKELII (v) qui scopo itidem sufficiunt, a nonnullis neque immerito praeferruntur (w). Praeterea priores suam elasticitatem in Urethra amittere atque molliores evadere, si scilicet per aliquot dies in illa relinquantur, testatur Exp. BELL (x) atque confirmatur Observatione, quam Exp. noster Amicus, S. POPPA publici juris fecit (y).

§. XC. Catheteres rigidiores magis vulgo in usu sunt, quam quidem flexiles; cum vero flexiles multis in casibus, si non in omnibus conveniant, operae pretium erit inquirere, quibusnam in casibus rigidiores eligendi sunt vel non.

Rigidiores maxime in usu sunt in omni casu in quo impedimentum aliquod est vincendum v. gr. tumor quidam Urethrae aperturam arctans vel obstruens, vel et ubi Calculus Vesicae collum vel Urethrae lumen minuit vel plane claudit.

Fle-

(v) Vid. Cap. praec. §. 69.

(w) Vid. Cel. RICHTER *Chirurgische Bibliothek*. Tom. VI. pag. 512.

(x) Vid. Expl. Tab. V. Fig. 5. Tom. I.

(y) Vid. *Verhandeling van het Genootschap pro Servandis Civibus*. Tom. XVI. pag. 153.

Flexibilium usus, maxime laudatur, quando per aliquod tempus in Urethra remanere debent, uti v. gr. in Vesicae paralyfi &c. Facile autem suboritur quaestio, *an non in omni casu flexibiles adhiberi possint?*

§. XCI. Licet in Urinae suppressione ex Vesicae paralytica affectione ortum ducente facillime vulgo quis Catheter introduci possit, tamen, si per aliquod tempus in Urethra relinquatur semper adhibendus est *Catheter flexibilis* ob minorem, quam Aegro creat molestiam atque dolorem; flexibilis enim quemcumque Penis motum sequitur, dum contra rigidior cuicumque Penis corporisque motui se opponit, partes Urethrae vicinas premit, atque inflammationem, quin gangraenam producit. — Si autem Chirurgus Catheterem saepius de die intromittere mallet, aequae facile (si non facilius) flexibilem adhibere posset atque rigidiozem.

§. XCII. Quando Vesicae collum est inflammatum, ita ut Urinae exitus impediatur, Catheter rigidus, et is tenuissimus vulgo adhibetur, verum tamen si consideremus, hancce Urinae suppressionis causam inter acutissimas esse recensendam, Catheter flexibilis, Collum enim Vesicae musculo sphinctere gaudet, atque nemo ignorat musculos prae aliis C. H. partibus inflammationi esse obnoxios, et inflammatos minima irritatione pejores evadere, adeoque cum omnis irritatio hic sollicite vitari debeat, Catheter inquam

flexibilis, minus quam rigidior irritans, est introducendus.

§. XCIII. Verum fortasse aliquis opponet, quod Catheteres flexibiles, licet tenuissimi, non tamen adeo tennes inveniantur, quam rigidi, adeoque magis comprimendo noceant, et praeterea, quod compressione partium inflammatarum claudi, atque ita inutiles evadere possint: Ad primum quod attinet, respondeo, partes inflammatas compressione quadam corporis mollioris, licet paulo crassioris, minus, quam corpore rigido laedi, prius enim pro gradu pressiois comprimitur, posterius vero tantum premit; dum et insuper ipsa introductione hoc in casu, in quo tenuissimus requiritur, partes inflammatas, adeoque multo sensibiliores, facilius adhuc irritamus, ipsisque nocemus.

Quod ad alterum, si inflammatio partium tanta fit, ut Catheterem flexibilem plane comprimat, inducendo stilo in Catheterem, illius apertura reficietur, et, quando id fieri non potest ob maximum inflammationis gradum, Urina mihi videtur per Catheterem quoque rigidum absque partium noxa sive destructione eliminari non posse: Est vero in tali casu semper consultius Candelulis dilatativis vel Chordis explorare, an via aperta adhuc per Urethram pateat.

Ubi vero istiusmodi exploratio successu careat, nihil nisi *Vesticae punctura*, operatio saepissime feliciter
insti-

instituta, ad Aegri salutem superest, de qua breviter in Articulo sequenti.

§. XCIV. Si spasmodica affectione viae Urinariae partes constringuntur, multo melius succedet utendo flexibilibus, qui minus irritant, quam rigidioribus.

§. XCV. Urinae suppressioni, quae oritur a corporibus heterogeneis, colli vesicae aperturam obstruenti, aequè facile succurrimus flexibilibus, atque rigidioribus; Corpora enim illa heterogenea, si cum Vesica non sint concreta, sive in quodam quasi sacco inclusa, satis facile Catheterum flexibilem, ab omni parte in Urethra suffultorum, rostro recedunt. — Si vero contrarium locum habet, rigidioribus quoque non absque perquam periculosa disruptione Urinae exitus praeberi potest; Adcoque, Cathetere rigidiore non magis, quam flexibili opem ferente, ob minorem in introductione Aegri simul et Chirurgi molestiam, hoc in casu posteriorem priori esse anteponendum censeo.

§. XCVI. Si Uterus gravidus vesicae collum vel Urethram ita premit, ut Urina effundi nequeat, haec pressio aliquando resistentia Catheteris PICKELII superatur, si vero hanc superat, Catheterem e filis argenteis confectum, intus extusque refina elastica vestitum, necesse est ut adhibeamus. — Concedo tamen libenter hic si rigidiores adhibeantur, aequè feliciter scopum attingere nos posse.

§. XCVII. Quando Inflammatio Prostatae vel hujus partis tumor quidam scirrhusus similisve Urinae exitum impedit, Catheter flexibilis mihi videtur eligendus, quia Urethrae decursui praeternaturali melius sese accommodat; rigidior enim aliquo forte obstaculo, sibi obvio, impeditus, Inflammationem producit vel adauget, et saepe introduci plane non potest.

§. CXVIII. Lotio in Vesica retento, ob Urethram maxime angustatam, primo intuitu rigidioribus melius succurri posse videretur, quam flexibilibus, ob eandem rationem, quam §. XCIII. attulimus, verum si consideremus Urethram ita esse angustatam, ut Urina ne quidem rivulo tenui vel guttatim transire possit, Catheteres rigidiores, omnibus licet conatibus ad eos introducendos adhibitis, introduci non possent, quin nimia pressio laesioque Urethrae oriretur; neque etiam Catheteres flexibiles hic conducunt: sed oportet, ut in tali casu Chordae five Candelulae dilatativae adhibeantur, quod saepe maximo cum emolumento fit, ita enim Urethrae lumen ampliari potest, donec vel Catheterem, vel spontaneam Urinae ejectionem admittat. (z). Ubi vero U-

rina

(z) Vid. VAN GESSCHER l. l. §. 3752. qui asserit se spem suam hoc in casu, ut desperato, nunquam sefellisse: Conf. etiam SABATIER l. l. p. 174. ut et SCHULTERTUM T. I. pag. 197. qui jam antea hanc methodum laudavit.

rina adhuc rivulo fluit vel guttatim destillat, Catheteres elastici ad Urinam emittendam, simulque Urethram dilatandam inservire possent, praestat autem in hoc quoque casu Chordarum vel Candelularum usus.

§. XCIX. Cel. SABATIER (a) Catheterem rigidiorē, flexura sigmoidea donatum, laudat in casu, ubi Fistulae Urinae, productae ab Apostemate in Perinaeo, orto ex Urethra ad ultimum arctata, in ea parte observantur, „ quia” inquit „ facilius quam flexibilis „ e Refina elastica in Vesicam introduci potest.” Hicce tamen Catheter, licet vulgari rigidiori sit anteposendus, omnia incommoda, quae e pressione corporis duri ortum ducunt, secum trahit; (b) cum praeterea non absque multo Aegri incommodo in Urethra per aliquod temporis spatium relinqui possit, quod quidem hic primo loco, requiritur. (c) Igitur flexibilis Catheter hic eligendus est, qui, si stilus ante introductionem paulo magis incurvaretur, ne ejus rostrum aperturae Fistulae collidat, aequè facile, si non facilius, atque rigidior intraduci potest. Denique si attendamus, Urethram ubique non ejusdem esse luminis, atque Catheterem rigidiorē, saltem tenuiorē, non plane Urethrae

(a) Vid. l. l. pag. 171.

(b) Conf. LASSUS l. l. pag. 233.

(c) Vid. VAN GESSCHER l. l. §. 257.

thrae aperturam occludere, sed saepe interstitia relinquere, per quae Urina e Vesica destillat in Fistulam, ejusque curationem retardat, et econtra Catheterem flexibilem elasticum absque nimia pressione multo melius aperturam Urethrae implere pro diversa amplitudine, sequitur adhuc posteriorem priori anteponendum esse.

§. C. Cum ex illis, quae diximus, pateat, pluribus in casibus flexibiles Catheteres plus valere quam rigidiores, atque nullo in casu minus valere; cumque praeterea, ubi unico Instrumento Operatio quaedam absolvi possit, pluribus non indigeamus, concludendum mihi videtur *flexibilem Catheterem in omni casu convenire eumque prae rigidiore semper eligendum esse (d)*.

§. CI. Cum ab introductione Catheteris ipsa, saepe molesta et periculosa, multum dependeat, quaedam de introductionis methodo in genere ceteris anteponenda restant.

Aeger in lecti margine ita ponatur, ut caput cum pectore quodammodo eleventur; atque genua cum pedi-

(d) Idem sentit Cel. SABATIER l. l. pag. 137. et Cel. RICHTER l. l. §. 246. affirmans in casu ubi haud facile introduci possunt Catheteres rigidiores, Elasticos eligendos esse. Si vero in casu difficiliori praeferendi sint, quidni in facilliori?

dibus modice flectantur et a se invicem quantumpotest removeantur. — Aeger pro re nata et Chirurgi iudicio quoque mensae margini insidere vel et in sedem maxime resupinus locum obtinere poterit, vel denique pronus stans manibus mensae innixus.

Porro Chirurgus assumat Penem inter laevae manus pollicem et indicem, ita ut a glande quasi inter digitos dependeat; dextra autem apprehendat Catheterem, uti Calamum fere tenemus Scriptorium, ejus concava parte ventrem respiciente, atque apicem oleo probe inunctum in Urethram ducat, leniter simul attrahendo Penem, quo rugae explicentur, Catheterem deinde caute protrudat, donec apex ad Urethrae radicem, sub arcu scilicet osium pubis pervenerit, quo facto Catheter simul cum Pene ab Abdomine antrorsum moveatur, ut apex Instrumenti sub osium pubis arcu Urethrae partem angustiolem Ostiumque Vesicae transire, adeoque Vesicam intrare possit. — Si Obstaculum aliquod offendit Chirurgus, Catheteris apex paululum elevari, nunquam vero magis apprimi debet, ita enim irritatio nimia, quin dilaceratio, haud raro producitur.

§. CII. Altera methodus multo periculosior atque molestior est habenda, verumtamen non semper forte rejicienda atque sequentem in modum institui debet.

Chirurgus laeva manu Penem elevet, eum non multum extendendo, dextra manu Catheteremprehendat

ejus convexitate ventrem respiciente, eumque adeo ducat in Urethram usque ad arcum osfium pubis; Catheteris partem superiorem, quousque perventus sit, sensim finistrorsum vertat, atque porro sursum versus Ventrem ita ut nunc concava superficies partis inferioris arcum osfium pubis respiciat, et apex, sola manus elevatione, in Vesicam introduci possit.

§. CIII. Catheterum introductio apud Feminas adeo facile perficitur, ut vix descriptione indigeat; Feminarum quippe Urethra brevissima magis recta atque lata est, neque Prostata neque Capite Gallinaginis gaudet.

Femina igitur ut Catheterismum subeat in lecto vel mensa decumbat, genibus a se invicem remotis et pedibus ad femora retractis; Chirurgus dextro lateri adstans, sinistrae manus pollice atque indice pudendae labia a se invicem separet, ut Urethrae orificium pateat, atque deinde manu dextra Catheterem, vel parumper flexum, vel rectum introducat in Urethram, per quam facile in Vesicam penetret.

§. CIV. Omnia, quae de Catheterum introductione dixi aequè ad rigidiores, ac flexibiles (quorum stili uti rigidiores sunt flectendi) respiciunt; Flexibilis vero quando absque stilo introducitur non multum ab ejus apice apprehendi et eo usque introduci; deinde pollicis fere distantia ab Urethrae orificio iterum prehendi atque ita sensim procedendo introduci; apex tandem,
di-

digito in Intestinum rectum introducto, versus Vesicae ostium dirigi debet.

§. CV. Cum quibusdam in casibus Catheteres per aliquod tempus in Urethra remanere debeant, atque si sibi relinquuntur, facile e Vesica exire vel ulterius in eam prolabi possent eamque laederent, aliasve molestias crearent; necesse erit illorum partem extra corpus remanentem ligaturis firmare.

Tempus, per quod Catheteres in Urethra remanere possunt, non est determinandum, aliter enim res se habet in Inflammatione, vel ubi Inflammatio est metuenda, quam in casu ubi partes Paralytice affectae sunt, vel torpent. — Admodum quoque diversa ratio est in variis subjectis: sunt enim, quorum Urethrae sensilissimae irritationem inde productam vix perdurare possunt, uti plerumque in junioribus obtinet; dum alii contra absque magna molestia Catheterem per aliquot dies ferunt, quod magis in senioribus observare licet; vel in uno Aegro multum sedimenti, mucici aliave materia cum Urina permista Catheteris foramina occludit ejusve margines obducit, incrustat, adeoque ut extrahatur vehementer monet, in aliis hoc non ita fit: adeoque pro re nata hoc moderari debet, plerumque tamen consultius est, si absque multo incommodo fieri possit, eum quotidie extrahe-

re,

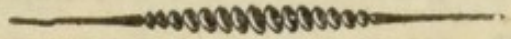
re, purgare atque examinare (e): nunquam certe longius quam per 6 dies in Urethra morari oportet, ne forte adeo incrustetur Urinae sedimento, ut in extractione pars quaedam hujus crustae fecedat, atque in Urethra remaneat et sequenti introductione in Veficam propulsa calculi nucleo ansam praebeat.

§. CVI. Ne Urina continuo per Catheterem destillet, quod Aegro molestiam crearet, atque (Vefica v. g. paralytice affecta) requisitum stimulum auferret, vel etiam, ne aliquando omni causa, quae Veficam extendant, remota haec nimis sese contraheret, adeoque justam capacitatem amitteret, neve alia incommoda exinde producerentur, ejus externam aperturam commode subere obturamus, quo exempto aliquot vicibus de die Urinae exitum praebere possumus.

A R T.

(e) Quae revera Catheteris examinatio, praeprimis si e Resina elastica formatum adhibeat, requiritur, quia dicta Resina in Calore, praesertim humido elasticitatem amittit. Vid. praeter illa §. 89. a nobis memorata, III. THEDEN, qui annotat in calore 20° jam mollescere plus minusve pro Resinae crassitie. conf. Ejus *Neue Bemerkungen und Erfabrungen*. 2. Th. pag. 147.

A R T. I I.

De Urina Chirurgice per vias
non naturales Eliminanda.

C A P U T I.

De Vesicae perforationis utilitate.

§. CVII. Licet plerisque in casibus Urinae impedita eliminatio Catheteris ope promoveri possit atque *Vesicae punctura* vel *Paracenthesis Vesicae*, rarius usui veniat, ita ut Exp. DESAULT unica tantum vice in Nosocomio [*Hôtel-dieu*] Operationem istam instituit, operae tamen pretium erit de ea agere, utpote non uno nomine utilissima. Scilicet Urina, quae alias expelli nequit, sic evacuari, Vesicae tonus naturalis restitui, hujusque disruptio (licet rarissime obtineat) praeveneri potest (*f*), pressio etiam Vesicae in partes adjacentes, saepe morbose affectas atque hacce pressione irritatas vel inflammatas ita tollitur et homines hoc

Via-

(*f*) Vid. RICHTER l. l. Tom. IV. pag. 213.

Viarum urinarum vitio laborantes hac Operatione sola, licet cura tantummodo palliativa, ipsi mortis agoni quasi subtrahi possunt, ipsiusque mali curationi occasio datur, ita ut in pristinam demum sanitatem aegri restituantur.

§. CVIII. Ut tamen fusius adhuc hujus Operationis utilitas pateat, atque ceterum ordinem quendam observemus, hunc Articulum in tria Capita dividendum esse censui: igitur primo *Casus aliquot enumerabo atque indicabo, in quibus istiusmodi Operatio usui venit*; dein altero in Capite *Operationem ipsam vario modo institutam describam*; atque denique tertio in Capite *methodum, me iudice, ceteris anteponendam exponam, et unam alteramque observationem huic spectantem subjungam.*

§. CIX. In genere, ut casus determinantur in quibus Vesicae punctura requiritur, animadvertendum est *illam in omni casu, in quo Catheter vel aliud Instrumentum per Urethram nullo modo introduci potest, usui venire.* Sed cum circumstantiae variae adesse vel abesse possint et alii dentur casus, qui hanc puncturam absolute exigunt, paulo accuratius et fusius ejusmodi casus generaliores enumerare atque indigitare haud incongruum nobis videtur, ut exinde magis adhuc ejus utilitas pateat.

§. CX. Primus casus, qui hanc Operationem exigit, est, ubi Calculi Vesicae observantur, qui per Urethram educi nequeunt, atque interim ejus orificium obstruunt, ita ut neque sursum protrudi, neque deorsum expelli possint.

Valet praeterea haec Operatio in omni alio casu, ubi Vesicae apertura corporibus quibuscumque heterogeneis occluditur, ita ut nullo modo Catheterem immittere, multo minus impedimenta ipsa removeere vel per Urethram extrahere possimus.

§. CXI. Ubi Inflammatio tanta in collo Vesicae, in Vesica ipsa vel in partibus circumjacentibus locum habet, ut cura antiphlogistica ipsoque Catheterismo, vel a peritissimo Chirurgo instituto, Urinae viam per Urethram praeberi non possit, atque cum nulla alia detur via, per quam Vesica evacuari possit, absque mora *Vesicae punctura*, unicum solatium, est instituenda, qua malum ipsum ad curationem quasi praeparatur et plerumque satis cito et feliciter curationem obtinet, quae antea obtineri nullo modo potuit.

§. CXII. Vesicae punctura requiritur quoque, quando Prostata vel Urethra ipsa tumore quodam scirrhuso v. g. vel fungoso adeo affecta fit, ut colli Vesicae aperturam plane comprimat, Catheteris introductionem adeoque et Urinae exitum neget.

§. CXIII.

§. CXIII. Constrictio partium urinariarum Spasmodica, nullo molimine resolvenda, sed multo magis continua irritatione Urinae, quae Vesicam ejusque partes adjacentes extendit et premit, sensim a hoc aucta, Operatione laudata instituenda saepe unico quasi temporis puncto curari potest, adeo ut spasmus recedat.

§. CXIV. In maxima Urethrae arctatione, quam nonnunquam in senioribus, rugosa Urethrae internae superficie affectis, vel et in junioribus illicita Venere peccatis observamus, quaeque tandem Urinae exitum atque Catheteri introductionem negat, absque dubio *Paracenthesis Vesicae* est instituenda, et Urinae effluxus per istud foramen artificiale tamdiu est promovendus, donec Urethrae lumen *Candelulis dilatativis* aliave curatione istam capacitatem acquisiverit, quae Urinam naturaliter permeare sinat.

§. CXV. Quando affectione quadam Nervorum morbosa corpora Penis spongiosa validissime tumescunt atque summopere tumida ita per longius tempus, quam Urina, quae erat emittenda, retineri potest, continuum priapismus et quidem validiorem monstrant, Vesica perungi potest et Aeger a molesta et dolorisima Urinae retentione liberari, adeoque mali ipsius curatio cum successu tentari, nisi, quod non raro fit, sponte curetur.

§. CXVI.

§. CXVI. Atque hi a §pho CX ad CXV. indicati mihi videntur praecipui et vulgariore casus, in quibus *Vesicae punctura*, Operatio tanti momenti, usui venit; nam de casibus magis particularibus mentionem facere (g) hic non datur locus.

§. CXVII. Chirurgus ob hanc illamve causam Operationem necessariam esse judicans prudentissime hac in re agat; multi enim doctissimi Viri in diagnosi hujus morbi errarunt (h).

Oportet igitur Chirurgum scire, antequam Operationem incipit, non solum quod Aeger intra 2 vel 3 dies ne guttam quidem Urinae emisit, verum quoque quod adhuc in Vesica Urina sit contenta, neque per *διαπυδισιν* ex ea in Telam cellulosam vel versus scrotum sit effluxa, quod digito in anum inducto vulgo explorare poterit, si modo altera manu Abdomini applicata Vesica vicissim prematur, qua in Intestino humoris in Vesica contenti motus percipitur; quando enim id minus locum habet, Operatio non solum nihil juvabit; verum nocebit.

C A.

(g) Tales vide apud MORGAGNI *Adv. Anat.* L. III. p. 23.
SABATIER I. I. p. 168. aliosque.

(h) Vid. SABATIER I. I. pag. 133 & 134.

C A P U T I I.

De Methodo varia, qua Vesica perforari solet.

§. CXVIII. Triplici modo studuerunt Artis periti Vesicam perforare, scilicet vel

1mo per *Perinaeum*, quae methodus vocatur FOU-BERTII, quia ille praecipue hac methodo in calculi sectione utebatur, licet jam antea ad Urinae exitum praebendum fuerit excogitata. (i) vel

2do per *Abdomen supra osium pubis symphysin*, quam MERY invenit, vel

3^{io} per *Intestinum rectum*, quae nomine *Operationis FLEURANTII* notissima venit.

§. CXIX. In seculi XVI initio jam Vesicae puncturam per *Perinaeum* et quidem hanc solam instituebant Artis periti (k) sequenti modo; Scalpulum cuspidem 4 vel 5 pollices longa in *Perinaei* latus et quidem illo loco, ubi incisio in Calculi sectione cum apparatu magno (in sinistro scilicet latere) fit, intromittatur, donec

(i) Vid. Cel. BONN in *de Verhandelingen van het Genootschap ter bevordering der Heelkunde te Amsterdam. Deel II.* pag. 233.

(k) Vid. SABATIER l. l. p. 141.

nec Urina ad Instrumenti margines destillans indicet, scalpellum usque in Vescicam transiisse: porro ad scalpelli ductum Specillum introducatur et super hoc Fistula five Catheter, qui ligamentis munitus, cujusque apertura obturamento per intervalla occlusa esse debet.

Incisio a nonnullis ita peragebatur, ut ea in specillum, in calculi sectione adhiberi solitum, quod in Urethram, quousque fieri poterat, erat intromissum, desineret: simulatque Urethra esset aperta, huic Specillo superimponebant conductorem, ut per eum fistulam in Vescicam usque intromitterent, ibi relinquendam.

Exp. JUNKER dein commendavit loco omnium memoratorum Instrumentorum Operationem unica tantum, Tricuspile scil. cannulata in Perinaei finistrum latus introducta perficere (l).

Exp. BELL (m) commendat, antequam Perinaeum Tricuspile pertunditur facere incisionem per integumenta juxta Perinaeum, $1\frac{1}{2}$ pollicem longam, atque ita a membranosa Urethrae parte versus anum ad distantiam $\frac{1}{2}$ pollicis ab illa procedere ibique desinere.

§. CXX. Positio Aegri cum ista in Calculi sectione

nc

(l) Conferri huc merentur, quae de Tricuspile FOUBERTII exhibet Cel. CAMPER I. I. L. II. Cap. IV. §. 19. No. 2, 3.

(m) BELL I. I. T. I. p. 275.

ne fere conveniens, sequenti modo se habet; Aeger in marginem mensae, constructam uti Exp. HEISTER (n) illam adumbravit, vel in dorsum sellae, oblique inclinatae et mensae impositae, pulvinaribus superimpositis ponatur (o) ita, ut ejus anus mensae margini nitatur ipseque supinus cubet, porro Aegri pedes ad nates retractae manibus alligantur vel stricte ab adstantibus ita retinentur, Genubus a se invicem quantumpotere remotis, et Perinaeo lumini verso; Aeger ab adjutoribus in ea positione, dum unus horum una manu abdomen eoque Vesicam comprimit in pelvim adeoque versus Perinaeum, et altera scrotum elevat ne laedatur vel Chirurgo in operando obstat.

§. CXXI. Chirurgus jam Operationem incipit eo modo, quod, Perinaeo (p) prius tonso atque ano clysmate purgato, indicem laevae manus eo loco imponat, quo puncturam instituet, id est, inter Penem et Ischia fere 1 pollicem super anum; dein Tricuspide cujus longitudo 4 vel 5 (secundum RICHTER (q)) 7 pollices aequat, manubrio paululum scrotum versus directo, verum neque ad hoc illudve latus tendente,

(n) Vid. Tab. XXI. Fig. 9.

(o) Conf. idem pag. 995.

(p) Uti Cel. LASSUS l. l. T. I. p. 291. rite observat.

(q) Vid. l. l. p. 316.

te, sed directe, ne Prostata, Vesicae collum vel Ureteres laedantur, partes perpungat usque in Vesicam. Nonnulli, inter quos Exp. HEISTER laudant (r), indicem laevae manus in Intestinum rectum inducendum esse ad illud e loco, quem Tricuspis permeat, abducendum, haecce vero methodus a plerisque improbat.

Quando Tricuspidis apex in Vesicam est perducta, guttulae quaedam Urinae exstillant, adeoque tum prudenter stilus Tricuspidatus, fistula altera manu retenta, extrahatur, Urina per fistulam sponte evacuetur, fistula loramentis muniatur, ejusque apertura externa obturamento occludatur, Aeger rursus in lectum ponatur et ita Operatio finiatur.

Alii commendant Catheterem flexibilem per fistulam introducere et hanc super illum, qui relinquitur, extrahere.

§. CXXII. Vesicae Punctura supra osfa pubis, absque dubio a Calculi sectione cum *apparatu alto* ortum ducente, primo Tricuspide recta fuit tentata, cujus vero incommodis perspectis, (ejus enim cuspis paulo ulterius in Vesicam induceta atque illius diametrum longitudinalem non sequens, mox ejus oppositum marginem

(r) Vid. l. l. pag. 1018. No. 3.

nem laederet, vel et insuper Vefica evacuata citius ex ipsius Vulnere excideret, quam incurvata), loco rectae incurvatam Tricuspidem adhibuerunt, quia rite inductae apex versus Veficae collum respicit, adeoque illius margines haud adeo facile ab illa laedi possunt.

Primus incurvatae Tricuspidis inventor fuit *Frater JACOBUS*: stilius hujus Instrumenti fere 4 pollicum longitudini aequat atque fistula includitur eodem modo ac recta: Curvatura debet esse pars circuli, cujus diameter 7 pollices longus est (s).

Exp. BELL commendat Tricuspidem 2 vel $\frac{1}{2}$ pollicum longitudinis (t), verum respicit profecto ad rectam, quod ex ibi allato casu SHARPII laesionis scilicet Intestini recti patet.

§. CXXIII. Aeger dextro latere (vel ut Cel. LASSUS monet in dorso) lecto decumbens, Capite cum Pectore paululum elatis atque Genubus modice flexis, Operationem subit, sequenti modo: Chirurgus, postquam partem Abdominis hypogastricam detondit, dextra manu Tricuspidem curvatam, convexo ejus latere ventrem respiciente, in medio lineae albae fere 1 $\frac{1}{2}$ pollicem supra osium pubis Symphyfin, ubi digitus in-

(s) Vid. SABATIER I. I. p. 145.

(t) Vid. I. I. pag. 274.

index laevae manus extensam Vescicam percipit, una vice pertundit; si vero Aeger praepinguis fit vel aliam ob causam Vescica ibi digito percipi nequeat, prius integumenta communia telaque cellulosa dividuntur, Musculi pyramidales a se invicem separantur donec Vescica denudata Oculis pateat, per quam tunc Tricuspidis trajicitur. Exstillante Urina comperimus Instrumentum in Vescicam perductum esse, atque stilus, fistula altera manu in loco retenta, extrahitur; post Urinae eliminationem fistula ligamentis munitur, atque obturatur, ne a continuo Urinae stillicidio Aegro majus crearetur incommodum.

§. CXXV. Tricuspidis fistulae (ut illud hic observem) aequae ac Catheteres sensim Urinae sedimento incrustantur atque obturantur, quamobrem quoque post 3 vel 4 dies haud inutile, imo necessarium foret eas purgare, quod ut commode fiat Exp. DESAULT proposuit, aliam adhuc fistulam, priori praecise inclusam, verum ut ejus apex, Catheteris apici similis, extra priorem in Vescica emineat, paulo longiorem per priorem inducere, qua prohibetur primo, ne Vescica adeo facile atque a margine fistulae prioris valde tenui et peracuto laedatur, et praeterea efficitur, ut Urinae effluxus, obstructione sive incrustatione fistulae impeditus, facile, extrahenda inclusa fistula, rursus liber reddatur, et fistula haec altera purgata absque

incommodo vel molestia rursus induci possit, dum e contra, si fistula, nunc aliam includens, sola adhiberetur, atque purgationis causa extraheretur esset valde molestum, imo non raro fieri non posset, ut is de novo introduceretur. — Atque haec propositio, me iudice, aequae valet in caeteris Vesicae puncturae methodis.

§. CXXVI. Tertia methodus, quae vulgo *Operatio FLEURANTII* vocatur, quia Exp. FLEURANTIIUS Anno 1757 primus fuit, qui eam instituit et quidem optimo cum successu, est *Perforatio Vesicae in Intestino recto*, quae hoc fere modo peragitur.

Chirurgus, postquam Aegrum in lecti marginem ita posuit, uti in Calculi sectione vulgo locum habet, curat ut Scrotum elevetur atque abdomen quodammodo deprimatur, inducit manus sinistrae unum vel duos digitos oleo inunctos in Intestinum rectum, antea Clysmate a contentis faecibus purgatum, ad eam altitudinem, ut Vesicae protuberantiam ab extendente Urina factam, percipiat, neque ut Prostata, neque Vesiculae feminales puncturam difficiliorem ipsamque periculosiorem reddere possint (u). — Dein Tricuspidem curvatam (v) satis longam atque solito longiorem

(x) Hunc locum optime depictum invenimus apud Cel. CAMPERUM I. I. Libro II. Tab. II. Fig. IV. lit. C.

(v) Vid. ibid. Tab. III. Fig. VII.

rem (*w*), cujus stilus tricuspidatus in fistula est reconditus, super digitum inductum producit usque ad locum perforationi aptum; dein stili apicem et huic mox subsequenter fistulam per Intestinum rectum illique renitentem Vesicam protrudit; Extrahit porro digitum ex Intestino atque fistulam laeva manu retinet, ut stilum altera manu extrahat; defluit Urina per fistulam, quae ligamentis firmatur fasciae circulatoriae super illa, Orificium fistulae dein subere obturatur, nisi continua Urinae destillatio in aliquod excipulum magis prodesse judicetur.

§. CXXVII. FLEURANTIUS quidem Tricuspidem rectam adhibuit, verum post unam alteramve Operationem institutam, incommoditatem hujus percepit, tam quoad ejus ligationem, quam quoad Alvi depositionem; quapropter curvam atque Ani aperturam minus obturantem adhibendam profuit (*x*).

§. CXXVIII. Vesicae punctura apud Feminas rarius occurrit ob brevioris atque capacioris Urethrae; si vero necessaria judicetur, nunquam per Perinaeum vel Intestinum rectum est instituenda, ut
quis-

(*w*) Vid. LASSUS l. l. pag. 301. qui ad 5 pollicum longitudinem determinat.

(*x*) Vid. SABATIER l. l. p. 149.

quisque facile perspiciet, quia Uterus loco Vesicae exinde laederetur; verum, si tumor Vesicae in Vagina percipi possit, per Vaginam (y). Secundum LASSUS vero etiam supra Osfa pubis in Abdomine (z).

Tempore vero graviditatis, quando Uterus praeg-nans Vesicam in altum protrudit sponte sequitur Operationem minime per Vaginam, verum supra Osfa pubis institui debere (a).

C A P U T III.

De Perforationis Vesicae methodo ceteris anteponenda.

§. CXXIX. E diversis Paracenthesios Vesicae methodis unam, in genere aptissimam ceterisque anteponendam, eligendi nobis nunc incumbit munus: Ne vero pro lubitu nos id fecisse videamur, necesse erit, ut primo incommoda, quae singulas concomitantur, majora, iisque pasfim a scriptoribus attributa indicemus, breviterque dijudicemus, num recte iis attribuantur, nec ne, atque dein illam collaudemus, quae
om-

(y) Vid. BELL l. l. p. 276.

(z) Vid. l. l. p. 298.

(a) Vid. BONN l. l. p. 239.

omnium minima Aegro adfert incommoda, quaeque simul paucissimas Corporis partes laedit, atque maxime a partibus nobilioribus in ista plaga fitis distans, minimo cum periculo atque Aegri dolore institui potest, quaeque adeo minimam in operando Chirurgi requirit attentionem et peritiam.

§. CXXX. In Operatione FOUBERTII, a CAMPERO ipsa Calculi sectione periculofior habita (*b*), ad sequentia praecipue attenti esse debemus.

1mo Quod praeter Integumenta communia et Vescicam necesario vulneratur hic illeve Musculus, scilicet vel Perinaei transversus, vel Ani levator, vel Urinae accelerator.

2do Quod minima in pertundendo Tricuspidis deviatio valde periculosa evadere potest Aegro, ob multiplicem in ea regione Vasorum atque Nervorum decursum, facile imo a peritissimo Chirurgo Tricuspitem nimis antrorsum dirigente pertunditur Urethrae sphincter et pudendorum Arteriae Venaeve praestantiores, ejusdemque nominis Nervi laeduntur; nimis ad latera illam dirigens Chirurgus vix Vescicam offendet, verum Ureteres facile laedet; vel denique, nimis retrorsum Instrumenti cuspidem protrudens, Vasa haemorrhoidalia haud innocua servabit, sed has simulque alias partes v. g.

Ve-

(*b*) Vid. L. II. Cap. IV. §. 9.

Vesiculas feminales vel Intestinum rectum nocebit atque Operationem ipsam, si modo succedat, Aegro efficiet periculosisimam (c); Verum ipse FOUBERTIUS jam fasus est, hanc Operationem saepe absque successu, adeoque non solum inutiliter, sed cum partium nocumento atque Mali augmento institui. Praeterea si attendamus ad naturae lusus, quos in partibus nonnunquam observamus atque ad positionem Aegri, non semper praecise eandem atque fixam, multo adhuc aggravatur Operationis hujus periculum.

§. CXXXI. Porro considerandum venit, quod dicta Operatio Aegro valde dolorosa fit, et perquam molesta in suis sequelis; Aeger enim vix stare neque sedere potest, quia pressione si collisione molestiam doloremque excitat, adeoque hoc in casu Aeger continuo cubare debet, quod maxime molestum fit; unde Vesica se non perfecte evacuante, a remanente muco vel sabulo in Vesica, calculosae concretioni ansa praebetur, dum praeterea punctura in genere maxime usui venit, ubi causa morbi proxima in Urethra, in Vesicae collo, vel in Prostata, vel saltem in vicinia harum partium sita est, facile uti mihi videtur est collectu,

(c) Vid. CAMPER I. I. Tab. II.

tu, quando ex Inflammatione oritur malum, partium fitum differre ab illo in statu naturali sano, adeoque ex hoc ad illum nimime esse concludendum; hacce Operatione quoque in Vicinia naturalis Urinae viae instituta, haec ipsa sympathice afficitur morbusque facile aggravatur: Partes enim hanc viam ambientes ista Operatione irritatae perforataeque necessarie tument atque Urethra ipsa arctius comprimitur.

§. CXXXII. Observandum est denique in Vesicae punctura FOUBERTII, quod Intestinum rectum in adultis saepe in faccum abiens Punctura in Perinaeo facile laedi posfit (*d*).

§. CXXXIII. Contra Alteram Vesicae perpungendi methodum, Puncturam scilicet supra osfa pubis, licet in hac necesarie Integumenta communia et pone ea Musculi pyramidales cum Vesica directe perpungantur, sequentia tamen pauciora modo.

§. CXXXIV. Quod periculosa evadit, quia Arteria et Vena epigastrica pone conjunctionem Musculorum pyramidalium vel rectorum ascendunt, quamobrem LASSUS, asferit se Vesicam ad latus dextrum Muscu-

li

(*d*) Vid. CAMPER L. II. Cap. IV. §. 9. No. 1, 2, 3. et ad istum locum Tab. III. Fig. 1.

li recti perforasse (*e*); quamquam tamen credere videatur, absque periculo directe supra osium pubis synchondrosin institui posse: Atque dum in nullo, quotquot me legisse vel mihi enarratum fuisse memini, casu laesionem horum Vasorum observatam inveni, huic assentiendum esse censeo.

§. CXXXV. Difficultates praeterea contra hanc methodum allatae sunt laesio Peritonaei et ei subsequens Urinae stillicidium in Abdominis cavitatem; vel in Pelvis Telam cellulofam.

Contra primam Cel. BONN (*f*) habet, quod Peritonaeum extensa Vesica et inter id et Musculos rectos adscendente satis elevatur, adeoque extra laesionis periculum ponitur.

In omni casu interim, in quo Vesica tantummodo Pelvis cavitatem implet neque supra marginem adscendit, haecce methodus plane est rejicienda; in eo enim casu Peritonaeum Intestinaque Abdominalia laederentur, vel acus infra haec decurrens ad Vesicam valde incerto procederet; in hoc itaque casu quoque Cel. BONN Operationem FLEURANTII laudavit. — Dum igitur in adultis, non nisi in summa Vesicae extensione
adeo

(*e*) Vid. l. l. pag. 295. MERY idem jam fecisse testis est Cel. BONN l. l. pag. 258.

(*f*) Vid. l. l. pag. 240.

adeo supra osfium Pubis marginem Vesica attollatur, haec permanet difficultas contra hanc methodum momentosa.

§. CXXXVI. Quod ad alteram difficultatem, stillicidium scilicet Urinae per Vesicae vulnus in Telam cellulofam Pelvis, Cel. BONN sustinet, quod id fieri non potest, quia Vesicae vulneris margines tam arcte fistulam includunt, uti Paracentheses in Hydrope probant, ut raro Urina versus Telam cellulofam destillare possit atque destillans (*g*) facile a Systemate Vaforum lymphaticorum resorbeatur (*h*).

An vero ista constrictio ita succedat, quando antea Integumenta communia transcenduntur, valde dubito; et si cum Cel. BONN concedamus, ut Vesica Tricuspidis fistulam ita includat, ut ejus prolapsus aut Urinae in Telam cellulofam effusionis nullum detur periculum atque satis cito cum Musculis abdominalibus concresecat Vesicae apertura artificialis, jure tamen

Exp.

(*g*) Vid. Cl. BONN l. I. p. 286.

(*h*) De ejusmodi strictissima inclusione fistulae in vulnere Vesicae luculentum Cl. BONN p. 252. narrat exemplum, ipsi scil. in Lectionibus publicis in conspectu Auditorum Operationem FLEURANTII instituenti saepe contigisse, ut illae perpunctae Intestini recti et Vesicae margines adeo Instrumento adhaerent ut cum ipso per Anum extrosum attrahi possent.

Exp. BELL contra hanc methodum attulit in genere, Vesicam aliquamdiu a fistula et dein concretione cum Musculis semper ab illis quasi dependentem, in posterum huic morbo magis manere obnoxiam (i). Vi enim propria Vesica aliquomodò privatur, quia situm servat præternaturalem.

§. CXXXVII. Difficilior et dolorosior quoque redditur Operatio secundum hanc methodum in subjectis pinguibus, uti jam ex §. CXXIV. Cap. præcedentis colligitur. — Vulnus enim ibi inflictum suppuratione curatur, et si cum Cel. BONN ponamus, (quod vix ponere, ut nobis videtur, licet) istum in Operatione effluentem sanguinem et post eum istud pus intra Vesicam et Ossa pubis in Telam cellulosam vel versus Scrotum non descendere, saltem nullas molestas sequelas præferre, tamen hæc Operatio sive ejus curatio tardius procedit adeoque Aegro molestior evadit. — Præterea, licet BONN (k) observat, quod post aliquot dies, (quando scilicet Inflammatio marginum hujus aperture cessat) vulneris Vesicæ labia jam cum Musculis rectis sint concreta, tamen suppuratione magna locum habente contrarium observavit peritissimus Chirurgus POPPA (l).

§. CXXXVIII.

(i) Vid. l. l. T. I. parte 2. p. 274.

(k) Vid. l. l. pag. 249.

(l) Vid. Act. societatis, cujus symbolum est *pro Servandis*

§. CXXXVIII. Urina quoque non omnis per fistulam, Aegro stante, sedente vel decumbente, evacuari potest, sed semper remanet aliquid et quidem infima pars in Vesica, quae diuturna mora sedimentum deponit, quod Calculi nucleo ansam praebere potest. — Atque, ut Vesica ab omni contenta Urina evacuetur, Situs Corporis maxime pronus requiritur, qui erit Aegro valde molestus.

§. CXXXIX. Si denique Vesica se circum corpora solidiora contenta arcte constringat, aequae tota includat, uti Cel. CAMPER (m) jure observavit, sequitur, ut Vesica eadem actione fistulam Tricuspidis super osfa Pubis inductae, (a qua scilicet quasi dependet) hic praecipue stricte includat, ejusque aperturam facile occludat.

§. CXL. In tertia Vesicae puncturae methodo, illa scilicet FLEURANTII, quae inter alios ab Exp. VAN GESSCHER innocua vocata, tantummodo perforantur Intestinum rectum et, ei leviter quidem adhaerens, verum nunc valde appressa, Vesica; ei sequentia tamen incommoda attribuuntur, scilicet:

Quod

Civibus T. XVI. in qua observatione fere ab initio jara stillicidium Urinae juxta fistulae margines externas a scrotum aderat.

(m) Vid. I. I. L. II. §. 10. No. 7. conf. ibi cit. Fig. III, IV & V. Tab. III.

1° Quod In circumstantia, ubi Ischuria ab inflammatione Prostatae dependeat, haud instituenda fit ob affinitatem partis adfectae.

2° Quod fistula Tricuspidis in ano relicta maximum adferat incommodum in Alvo deponenda, atque quod pasim Clysmatibus Faeces educi debeant; atque.

3° Quod fistula ad istud tempus in Vesica relinquenda sit, donec via per Urethram futura sit aperta, adeoque per totum istum temporis tractum Aegro molestiam creet non tantum in Alvo deponenda, sed quoque in sedendo et incedendo.

§. CXLI. Quod ad primam attinet objectionem, si scilicet Prostatae aliusve in Peripheria partis Inflammatio Operationem quidem necessariam, verum hanc per *Intestinum rectum* valde molestam et periculosam efficiat, confitemur, atque cum peritissimo LEURSIO concedimus, potius, imo solum illam per Abdomen esse instituendam.

E contra tamen, quando Ischuria ab Inflammatione Vesicae universali dependeat, operatio FLEURANTII istaque sola commode institui potest et debet: statim enim post Operationem requiritur ut Tricuspidis cum fistula extrahantur, ne nimis Vesicam inflammata irritent, atque Urina nullibi commodius minoreque cum periculo in Telam cellulofam destillandi,

di, evacuatur. (n) — Ea enim Vesicae pars, quae in Operatione FLEURANTII perforatur semper, five Vesica fit vacua, five Urina extensa eodem in loco est, quumque adeo foramen Vesicae semper respondeat foramini Intestini recti, Urinae deviationi minima datur occasio; dum in illa supra osfa pubis mox decideret Vesica; atque per Perinaeum instituta plures partes transire debet, antequam educitur, per quas facile urina dispergeretur, aliaque incommoda profert.

§. CXLII. Alteri objectioni respondemus, quod haecce Tricuspidis fistula in Alvo deponenda non adeo noceat, quam vulgo creditur, faltem in ultimo, a nobis hujus Disfertationis calci allato, casu non valde obfuit.

§. CXLIII. Tertia obiectio maxime enervatur, quando, experientia et observationibus ducti, confideremus, quod post aliquot dies Vesicae foramen artificiale cum isto Intestini recti adeo coälitum fit, ut nulla Urina inter haec versus Telam cellulofam defluere possit; atque, ut hoc addam, si tandem confideremus, (licet nonnulli objiciant) periculum, quo faeces per istam aperturam in Vesicam deciderent, illud nunquam, quan-

(n) Conf. RICHTER I. I. p. 249.

quantum scio, observatum fuisse; sed e contra Urinam e Vesica per istam aperturam perque Intestinum absque periculo et molestia foras educi (o). Istis igitur consideratis et perspectis sequitur fistulam post aliquot dies absque periculo ex Ano eximi, adeoque Aegrum ab isto incommodo liberari posse.

§. CXLIV. Operatio haec, quae nullam unquam incisionem integumentorum aliarumve partium requirit, adeo facilis est, et absque periculo Aegrique dolore fieri potest inquit RICHTER (p), ut quidem ab imperito, si modo satis alte in Intestinum producat Tricuspis, sub praetextu Clysmata propinandi perfici possit.

§. CXLV. Quod haec Operatio prae reliquis multo commodior et facilius fit, atque successus, quibus repetitis vicibus instituta est, pro ea militent, ipse fatetur BONN (q), qui ceterum puncturae Merianae maxime favet.

§. CXLVI. Si tandem ex dictis omnia singularum
me-

(o) De ejusmodi Urinae evacuatione, extracta fistula, solitum nixum secuta inter alia exemplum legi mereatur, quod refert Cel. RICHTER l. l. §. 365.

(p) Vid. l. l. §. 363.

(q) Vid. l. l. p. 236.

methodorum incommoda attente inter se comparemus, aperte me iudice patet, puncturam FLEURANTII omnium minima secum ducere, adeoque pro generali ejusmodi Operatione eligi debere.

§. CXLVII. Ut autem luculentius adhuc patefeat, methodum FLEURANTII in genere prae MERIANA esse eligendam, quatuor casus hic referre liceat, cujus unicus posterioris methodi eventum demonstrabit, ceteri prioris effectum indicabunt: — duo ex hisce casibus, jam antea ab Expertissimo Chirurgo et Obstetricatore Harlingensi S. POPTA descripti, in lucem prodierunt, reliqui duo non ita, sed horum alterum Aestumatisimus Praeceptor MULDER, alter idem Vir. Exp. POPTA mecum communicaverunt, et utrumque publici juris facere dederunt veniam.

Casus I.

Vir quidam 58 annorum, sensim sensimque ex arctata ejus Urethra absque ulla causa externa, die 8 Novembris 1790 Ischuriam plenariam expertus fuit; postridie a Viro Doct. VAN RINGH externe et interne Medicamenta propinabantur, sed irritò: quapropter Exp. POPTA in auxilium vocatus, Catheterismum, ob Hypogastrii tumorem, Aegri dolores validissimos, Pulsum celerem et fitim fere infatiabilem necessarium, instituere tentabat; frustra tamen; neque Candelularum

introductio fieri poterat. Igitur externe V. S. S.,
 Clysmata emollientia similiaque Cataplasmata adhibe-
 bantur; interne Refrigerantia cum Antispasmodicis et
 Opiatis unita asfumebantur: Vesperi vero ejusdem di-
 ei, symptomatibus magis adhuc urgentibus, insignis
 Urinae quantitas Cathetere eliminabatur, quod Aegro
 maximum adtulit levamen. d. 10 omnia symptoma-
 ta aliquomodo mitigata erant; cum autem nulla Urina
 esset educta, iisdem Medicamentis continuabatur,
 Urinaque iterum licet difficulter Cathetere educebatur:
 Candelulis quantumpote, ut via aperta maneret, cura-
 batur. d. 11 omnia fere eodem modo se habebant.
 d. 12 aeger quidem meliori sanitate fruebatur, sed
 Urina sponte exire nondum poterat: quapropter
 Catheterismus irritum primum tentatus, deinde tamen
 licet difficile instituebatur: Catheterem in Urethra per
 aliquot horas relictum, Candelula excipiebat, hac ve-
 ro ablata Urinam emittere nondum potuit Aeger. d.
 13 et 14 aeger non in pejori statu versabatur, sed
 Urina non nisi molestissime Catheteris ope eliminari
 poterat. d. 15 Urina supprimebatur iterum, ita ut,
 nequidem repetitis conaminibus Candelulae via ad Ve-
 ficam pateret; dolores maxime ingravescebant, qui
 Balneis calidis, Clysmatibus, Cataplasmatibus emolli-
 entibus Abdomini impositis, V. S. S., quantum Aegri
 vires permittebant et Refrigerantibus cum Opiatis mediis
 leniri nullo modo poterant, sed vesperi augebantur.

d.

d. 16 vehementissimis doloribus et anxietatibus Aeger vexabatur, Vesica maxime extensa ad umbilicum adscendebat, Pulsus erat celer, fitis intolerabilis, verbo, omnia, nisi aliquo modo Urina emitteretur, mortem exinde intra paucas horas oriundam augurabantur: Consilio annuente Viro Doct. S. STYL Urinae Tricuspide cannulata viam parandam esse censebant et Chirurgus puncturam supra Pubem eligebat, quia in hocce casu Cannula forsan per longum temporis intervallum in Vulnere esset relinquenda.

Igitur Operatio secundum Artis regulas hoc modo instituebatur, et ingens Urinae copia effluebat: Cannula in Vulnere remanens obturata ligaminibus firmabatur, &c. — Paucis post horis ligamentum ab Urina inveniebatur madefactum, quae Urina juxta Cannulae latera externa profluebat, atque obturamento ablato perparva quantitas per Cannulam ipsam prodibat. d. 17 aeger dolore non adeo vexabatur, neque Penis et Praeputium, ut maxime tumida, valde dolorifica erant. Urina maxima pro parte ad Cannulae latera externa destillabat, interdum vero subere ablato quoque pro parte per Cannulam ipsam. d. 18 praeputium atque Penis, remediis necessariis adhibitis, minus erant tumida, Urina sibi exitum quaerebat ut ante. Die 19 de nullo dolore amplius conquerebatur Aeger, appetitus reficiebatur; Urinae emissio uti antea; Candelula tenuis facili negotio in Urethram

ducebatur. d. 20 Candelula auferebatur et Catheter elasticus ejus locum occupabat, per quem ibi relictum et non obturatum Urina, licet irregulariter et parva quantitate, tamen destillabat, adeoque Aegro quoad effusionem juxta Cannulae latera adferebatur levamen. A die 21 ad 24 omnia optime succedebant; Urina per Cathetèrem effluebat, quo adempto et Candelula adhibita Aeger tamen nullo adhuc modo Urinam per Penem emittere potuit, quapropter Catheter rursus introducebatur. Die 25 Cannula, non amplius ut videbatur Vesicam attingens, extrahebatur. D. 26. Aeger perparvam Urinae quantitatem per Catheterem emiserat, magnam vero per aperturam Abdominis; quamobrem Catheter extrahebatur, atque alter paulo crasior introducebatur, qui Urinam transmittibat ut ante. Interea vires Cort. Peruviani usque accrescebant, ita ut quotidie per cubiculum ambulare Aeger potuerit. D. 27 et 28 eodem modo optime se gerere sensit. Sed D. 29. in scroti dextra et superiore parte apertura observabatur, per quam Urina effluebat, quaque Candelula tenui explorata communicationem per finem cum Abdominis apertura habere experiebantur, per quam isto die insignis Urinae quantitas effluebat atque pressione Abdominis cum impetu profilliebat. Ex Abdominis apertura insignis sphaelosa pars separata auferebatur: Catheter purgatus iterum introducebatur, et haec purgatio unoquoque tertio die

ob magnam mucii quantitatem, aperturam obturantem, requirebatur. A die 30 Novembris usque ad 8 diem Decembris, quin longius bene se gerebat Aeger ejusque vires plane erant refectae, quambobrem Cort. Peruvianus non amplius propinabatur, 17 die Catheter purgationis causa ademptus plus, quam per dimidium disruptum observabatur, aliusque ergo ejus locum excipiebat. D. 17 Mensis Januarii tandem apertura in Abdomine uti et illa in Scroto curatis, non amplius Catheter in Urethra remorabatur, verum quoties Aeger Urinam emittere cupiebat, introducebatur Catheter elasticus usque ad 25 diem, quando de die sponte Urinam expellere potuit, nocte vero per Catheterem illa educi debuit, quod ita ad 14 Februarii perduravit. Postea autem nocte aequae ac die sponte et libere Urinam emittere potuit et quidem pleno rivulo, absque ulla difficultate (r).

Casus II.

Alter casus ejusdem Chirurghi est et huc redit: Die 22 Augusti aliquis procidebat infortunio de gradu scalarum rumpente cum Perinaeo et Genitalibus in frequen-

(r) Integrum casum ab Exp. PORTA relatum vide in opere cui titulus, *Handelingen van het Geneeskundig Genootschap onder de Zinspreuk Servandis Civibus. Deel XVI. pag. 153 et seqq.*

quentem gradum, unde maxima oriebatur contusio scroti, Perinaei et Penis, brevi Ischuria infecuta. — Partes lae-
fae secundum Artem tractabantur; Urinae eliminatio Ca-
theterismo tentabatur sed frustra. — Interne et externe
remedia abhibebantur. D. 23 Aeger post noctem in-
quietam magno cruciabatur dolore; maxima attentione
Urinam Cathetere eliminare frustra tentabant. Externe
fotus resolventes, interne Antispasmodica et Opiata
adhibebantur Vesperi adhuc Urina supprimebatur et partes
contusae ad sphacelum proclives videbantur, quamobrem
Cortex Peruvianus interne propinabatur. D. 24 nullum
adfuit levamen, verum dolores anxietatesque vehementio-
res erant et scrotum cum Perinaei parte sphacelum mina-
bantur, Urinae suppressio, frustra rursus Catheterismo
instituta permanebat, eadem Medicamenta, quae antea,
usurpabantur, et Aeger perparum liquoris assumebat.
Die 25 Mane Aeger in magno periculo versabatur,
suppressio perdurabat, Catheterismo demum irritato.
Scrotum cum Perinaei parte sphacelosa eva-
debant, Penis erat inflammata. Tandem consilium cepit
Chirurgus Exp. Vesicae puncturam instituendi. Aeger
hunc in finem pronus stabat, manibus fellae innitens. —
Chirurgus Operationem in Intestino recto cum FLEU-
RANTII Tricuspidem instituit et multum Urinae elimi-
nabatur: Cannula obturata Fasciis supra Ilium firmaba-
tur; externe et interne eadem Medicamenta adhibe-
bantur uti et Cort. Peruvianus: vesperi Aeger melius
fe

se gerebat, cibum libenter assumebat atque partes sphacelofae in margine separari incipiebant, quapropter diligenter Cortice uti admonebatur. Urina ablato obturamento per Cannulam educebatur. Die 26 adhuc melius se gerebat Aeger, noctu modice quieverat et dolorem vix expertus fuerat; Urina per Cannulam eliminabatur; Cort. Peruv. usus continuabatur et partes sphacelo adfectae magis magisque separabantur, Cataplasmatibus emollientibus assidue fovebantur, et Urina quoties opus erat per Cannulam eliminabatur, usque ad 30 diem, quando, Urina juxta Cannulae margines destillante, Cannula auferebatur, atque viribus Aegri et appetitu in dies accrescentibus, memorata remedia adhibebantur usque ad d. 7 Septembris: Urinae emissio per Anum perdurabat (destillabat autem quoque parva quantitas per Perinaeum) Catheteris elastici introductio irrita tentabatur. Diebus 8, 9, 10 et 11 omnia eodem modo se habebant, Urina vero per Perinaeum copiosior fluere incipiebat. Die 12 Scrotum, Tunica vaginalis et Perinaei pars decidebant; Ulcus purum erat et Testiculos fanos nudos ostendebat; Obtegebantur omnia Emplastro digestivo atque Ligatura apto suffulciebantur: Aeger in Corticis Peruviani usu perrexit. Usque ad 10 diem nihil memorabile locum habuit, praeterquam quod Urinae eliminatio per Intestinum plenarie cessaret, per Perinaeum tamen destillaret atque Inflammatio Penis in abscessum,

opportuno tempore apertum, transfret: Incarnatio optime procedebat, margines Ulceris, Emplastris 4 adhaesivis, ita ut in Perinaeo X formabant applicatis, ad se invicem ducebantur: ceterum Emplastrum et Splenia superimponebantur, quae Fascia *Spicae* non absimili firmabantur. Sequenti die dum Perinaeum digitis comprimebatur aliquot Urinae guttulas per Penem emittebat Aeger. Cortex Peruvianus usque ad 15 Octobris propinabatur; Scrotum erat curatum, verum Testiculos tam arcte includebat, ut hi annulo Abdominali adjacebant. Apertura, per quam Urina effluebat in Perinaeo adhuc aderat; Aeger vero partem Urinae per Penem et quidem rivulo quodam emittebat; assidue eadem ligatura injiciebatur et apertura in Perinaeo obturamento quodam clausa die 23 Novembris consolidata erat et Aeger sanatus (s).

Casus III.

Tertius ab eodem Chirurgo Exp. observatus Casus cum altero modo memorato convenit. Scilicet die 16 Mensis Septembris anni 1801 Nauta quidam in Navis marginem cadebat, unde contusionem insignem Scroti et Perinaei experiebatur, cui Ischuria, nullo molimine Cathetere solvenda, et contusarum partium Sphacelus

sub-

(s) Vid. *Algemeene Vaderlandsche Letteroeffeningen.* 1800. No. II. *Mengelwerk.* pag. 53. et seqq.

subfequebantur. V. S. instituebatur; interne Refrigerantia et externe Refolventia propinabantur; 2da die Operatio FLEURANTII instituebatur; Scrotum cum Perinaei Sphacelo affecta parte peribant; Urina interdum per Perinaeum destillabat; 6 Hebdomadas post, primo per Penem aliquid Urinae emittebatur; sed plenaria curatio tandem in ultima Decembris parte 1802 succesfit.

Casus IV.

Puerulus, 10 fere annorum, dum alicubi inter coludendum ferrea Septa transcenderet, die 25 Junii anni 1802, prolapsus Perinaeum atque Scrotum Claustro impegit ita, ut contusa maxime intumescerent. — Peritissimus Chirurgus et Obstetricator Franekeranus J. HARKAMA in auxilium vocatus, Refolventia externe applicabat et interne Antiphlogistica propinabat.

Die 26 partes laesae magis adhuc tumidae apparebant, tumidus quoque inveniebatur earum ambitus, totus inflammatus. Urinae vix guttulae aliquot, et hoc quidem difficillime, emanabant; Abdomen prae repletione Vesicae erat tensum. Catheterem inmittere Chirurgus tentabat, sed successu carebat. Medicamentis interea memoratis tam externis quam internis eodem modo ad diem usque sequentem pergebat, Catheterismum iterato instituere conabatur, frustra tamen; Urinae suppressio plenaria obtinebat, Abdomen magis magisque tendebatur, atque insignes in ea parte
 cru-

cruciatus Aeger subibat. Quae cum ita essent cum Aestumatisimo nostro Praeceptore Cel. MULDER initum fuit consilium, qui Catheterem prorsus intrinmitti non posse perspicuus Vesicae perforationem instituendam esse censebat. — Itaque Operatio sequentem in modum absoluebatur.

Aegro tabulae superimposito, Genibus divaricatis, Femoribus versus Abdomen flexis, Calcaneisque ad Femora retractis, Tricuspidis cannulata in Intestinum rectum, Clysmatibus antea purgatum, fuit introducta methode FLEURANTII a posteriori parte in Vesicam protrusa; quo facto, Tricuspide remota, magna quantitas Urinae per Cannulam effluxit. Urina emissam, Cannulae ligamentis firmabatur ejusque apertura subere claudebatur. A die 28 Junii ad 3 Julii ter de die, obturamento remoto, Urina eliminabatur et libere per Cannulam effluebat; die autem 3 et 4 Julii Urina ad Cannulae ambitum sibi exitum quaerebat, et non nisi guttulae quaedam ejus Canalem permeabant.

Interea detumescebant partes laesae et die 29 Junii scroti atque Perinaei Inflammatio a parte sinistra in resolutionem abibat, ad alterum vero latus Gangraenae indicia sese manifestabant: Interne itaque Cortex Peruvianus fuit exhibitus, externe Cataplasmata applicata.

Die 5 magna scroti et Perinaei pars erat gangraenosa, Urinae extra Cannulam stillicidium nullum, sed omnis Urina, pauca puris quantitate admixta, per

Can-

Cannulam, operculo remoto, abiit. Sub noctem magna quantitas materiae purulentae foetidae sibi viam paravit e superiori parte dextra scroti.

Die 6, 7 & 8 sensim sensimque gangraenosa crusta separata est atque remota, quo factum, ut Testiculus dexter totus, sinister vero pro parte, nudus apparet, utque Urina per aperturam Perinaei destillaret; plurimum vero hujus humoris excrementitii per Cannulam iterum aliquoties de die eliminatum est. Inde usque ad finem fere Mensis Julii Urinae eliminatio per Cannulam (cujus praesentia licet adeo protracta, Aegro vix molestiam creabat) maxima pro parte fiebat, et si quid destillaret, non adeo ad Cannulae ambitum hoc obtinebat, sed per Perinaei aperturam. Interea Catheteris elastici atque Candelularum introductio, ut Urinae effluvium per viam naturalem promoveretur et fistulosa Perinaei apertura sanaretur, omnimodo et saepius fuit tentata, sed frustra. — Ceterum plaga, quam crusta gangraenosa separata relinquerat secundum Artis regulas deligata, jam in integrum erat consolidata et scrotum Testes, quamvis arcte, continebat.

Deinde Cannula cum nullius amplius usus esse deprehenderetur, ex Intestino fuit exempta, hoc vero, quoniam nonnihil incrustatum erat ejus extremum, fieri non potuit, nisi apertura Intestini recti atque Vesicae perumper dilataretur, hoc igitur fuit peractum

et quidem facili negotio, introducta scilicet cum digito Indice Lanceola, quali ad Gingivas incidendas utimur.

Per unum alterumve diem Urina cum Faece alvina abibat, sed tertio die ejus quantitas imminuebatur et sexto die penitus cesfabat, neque unquam deinceps aliquid illius humoris inde effluxit.

Fistula interim in Perinaeo, quod minime rarum est majorem spatium occupare coepit, et plures aperturas, praeter memoratam monstravit: omnes canales quantumpote fuerunt dilatatae, et, una tandem apertura in dextra Perinaei parte relicta, sanatae.

Per hancce aperturam relictam omnis nunc Urina, quando opus erat, excernebatur, per Penem vero, omni cura adhibita, exitum omnino non quaesivit.

Quod cum ita esset, cum pars Urethrae scrotum inter et Fistulam penitus coälita videretur, Conductor sulcatus, qualem ad Lithotomiam adhibere solent, quantum fieri potuit, per Penem introductus est, et ad ejus ductum incisio per Perinaei integumenta in Urethram penetrans instituta atque linea recta posteriora versus continuata usque ad locum, ubi Fistula in Urethram definebat: ut locus hicce rite determinari posset, Conductor sulcatus vulgaris per Fistulam fuerat introductus, ad cujus ductum praeterea ipse canalis fistulosus, facta incisio, aperiebatur. Hisce peractis Catheter elasticus per Penem introductus ad Veficam

ficam ducebatur et Vulneris labia conveniente deligatione ad se invicem retinebantur. Urina primum per Catheterem rite excernebatur, die autem sexto omnis Urina per Penem quidem eliminabatur sed extra Catheterem, qui obturatus videbatur. Igitur Instrumentum fuit extractum, quod fere disruptum inveniebatur. Vulnera eo tempore penitus jam erant sanata, sed quae antea aderat apertura Fistulosa nondum evanuerat. Alius Catheteris introductio fuit tentata, sed ad justam altitudinem introduci non potuit, quod quidem ad Urinae emissionem non amplius erat necessarium, quia pleno rivo per viam naturalem excerneretur, sed ad Fistulam plenarie curandam forte conduceret, quae in hunc usque diem adhuc aperta remansit. — Ceterum bene valent iste Puer et suae spontis est.

His itaque casibus adeoque experientia etiam firmatam FLEURANTII in eliminanda Urina methodum, tanquam optimam declarare nullus dubito et prae omnibus aliis commendandam esse modeste concludo.

Atque ita, B. L. varia eaque momentissima ad hanc materiem spectantia, quae tractanda mihi proposueram, leviter autem et pro modulo virium attigi.

Licet autem omnia non eo, quem mihi optaveram, concinno disposita inveniantur ordine et plurima obiter

ter tantum tractaverim, alia prorsus neglexerim, momentosissima tamen hujus maximi momenti materiae, quoad potui, proposuisse, collegisse et modeste dijudicasse mihi videor, ita ut mihi aliisque in cognoscendo curandoque hoc malo utilitatem quandam comparasse sperare fas sit.

T T E S T E S.

I.

Ut alimenta assumant Animalia Fame non tantum et Siti impelluntur, sed etiam voluptatis internae sensu.

II.

Ex structura Hominis sequitur eum esse omnivorum.

III.

Menstrua non e Vasis Vaginalibus, sed ex Uterinis defluunt.

IV.

Ultimo Graviditatis tempore Foetus in Utero non invertitur.

V.

Foetus ovo integro inclusi expulso, Partus maxime naturalis non est habenda.

H

VI

V I.

Rachitis inprimis nasci videtur e turbata justa elementorum osfa componentium proportione.

V I I.

Cura Hydropicorum maximam partem in solidorum tonum resituendo consistit.

V I I I.

In Paralyfi, Apoplexia serosa, Mensium obstructione, Cephalalgia, Odontalgia, Aurium susurru, Arthritide &c. Electricitas, apto adhibita modo, eximium aliquando praestat remedium: aliquando Galvanismus Electricitate praestantior est habendus.

I X.

Ipsa salivatio ab usu Mercuriali producta, neque Gonorrhoeam Veneream neque Luem sanat.

X.

Herniotomia imo et Hysterotomia non adeo periculosa est, si modo tempestive instituat.

X I.

Consultius est in Operatione Herniae incarceratae

recentis, saccum non secare, sed cum omnibus, quae continet, in Abdomen introducere.

XII.

Uteri retroversio in Graviditate quandoque praesens Ischuriae verae subortae effectus non causa est habenda; praesens autem cum sit retroversio Uteri, hac eadem Ischuria immaniter augetur.

XIII.

Opiata saepe maxime profunt ad Partum accelerandum, si v. g. ejus difficultas magis ab oris uterini spasmodica contractione, quam verae viae angustia dependeat.

XIV.

In gravi incuneatione, ubi vita Matris aut Foetus periclitatur, praecipue prioris ratio habenda est.

A A N

M I J N E N Z O O N ,

ANDREAS BLAUMUS BAKKER,

*Ter gelegenheid van zijne bevordering tot Genees-
heer, Heel- en Vroedmeester, aan de
Hogeschool te Franeker, op den
14. December 1803.*

Wierd Frieslands Hooge School herboren,
Toen ze onlangs bijkans ging verloren;
't Strekk TIGCHELAAR vooral tot roem,
Waarom 'k zijn naam met eerbied noem:
Hij schonk zelfs menig' Jong'ling boeken,
Om Wetenschappen op te zoeken
En op te doen in 't Letter-perk,
Was 't ook geen edelaartig werk?
De Hoge School verschafft als voren
Weer Predikanten en Doktoren,
Wie dankt niet 's Mans betoonde vlijt,
Men eer' Hem zelfs lang na zijn tijd.
Gij kondt althans, mijn Zoon, de jaaren,
Geschikt om kennis te vergaaren,
Doorbrenkende in uw Vaderland,
Met ons uw' Oud'ren hand aan hand,

En

En verd're vrienden blij verkeeren,
 En tevens in die Schoole leeren,
 Wordt gij nu voorts niet onder 't volk,
 Als Themis Zoon of Bijbel-tolk
 Gezonden, om het Recht te spreekken
 Of Zondaars 't dierbaarst Heil te preeken,
 Maar der Geneeskunst toegewijd,
 Dank MULDER'S en ALLARDI'S vlijt,
 Betoond in u ook te onderwijzen,
 Als bij u hierom waard te prijzen.
 Gaa als Geneesheer toebereid,
 'k Beveel u bij voorzigtigheid
 Den ijver in uw' handelingen,
 Doe altoos welberaên uw' dingen.
 Gaa met geen Mensch ooit los te werk,
 Menschlievendheid blijf steeds uw merk,
 Geef nimmer reden u te vreezen,
 Tragt veeler ziekten te geneezen;
 't Gelukke u op gelegden grond
 Te heelen ligt' en zwaren wond,
 't Gebrokene weer zaam te heften,
 't Gekromde weer als gaaf te regten;
 Help meenig' Vrouw uit barensnood
 En 't teder Wigt op 's Moeders schoot:
 Dan zal men u wel noemen moeten
 Een Arts die rampen kan verzoeten;
 Dan vraagt vast menig u om raad
 Om troost en hulp ter zijner baat,

En

En hoe zielstreeklend zal 't u weezen
 Te horen: *Doktor 'k ben geneezen!*
'k Dank God, door uwe hand gered
Doe 'k weer mijn' zaken onverlet.
 Deeze Oud'ren wensch worde u gegeven,
 Deez' les blijf u voor 't oog geschreven,
 Houd verders vast aan ware deugd,
 Dit baat u 't meest, 't rekt onze vreugd,
 Zoek brave vrienden u te winnen,
 Die u te regt als vriend beminnen;
 Vrees God, want Hij is overal
 Die zeker zulken lonen zal.

S. B A K K E R,

V. D. M.

te

KIMSWERD.

A A N M I J N E N
W A A R D E N V R I E N D,
ANDREAS BLAUMUS BAKKER,

*bij deszelfs inwijdinge
tot Doctor in de Geneeskunst.*

⊙ BAKKER! zoude ik U vergeten?
Daar Gij manmoedig 't spoor
Der Lettervrienden hebt betreden,
Uw gantsche leven door!

Getuige van Uw' noeste vlijt,
En onverzaagden moed
Zij dit geschrift, waarin Uw hand
Aan ons vertonen doet:

Hoe Gij in brave naarstigheid
Gezocht hebt dag en nacht,
Waar door Uw' lijdend' evenmensch
Steeds hulp zij toegebracht.

Verfchoon met gulle vriendlijkheid
Mijn' taal, daar 't zedig oog
Van Uw gelaat mij zulks verbiedt;
Wijl Vriendfchap mij bewoog:

Wijl Dankbaarheid aan Uw geflacht
(Getuige zij mijn hart)
[Mij 't voeren van dees taal gebiedt,
Die Nijd en Tijd steeds tart.

O BAKKER! fmaak het zoetst geluk,
Dat U uw werk vergunt,
Doorleer Machaöns kunst met vlijt
Zo ver Gij reiken kunt.

Straks doe een' fchone, brave Vrouw,
Mifchien reeds uitgedacht,
Uw heil volmaken op dees' aard;
Zo is mijn wensch volbracht.

UIT DANKBAARHEID.

